

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, poštni predal številka 168.

Naslov za telegrame: »Naprej«, Ljubljana.

Čekovni račun številka 13.807.

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1×55 mm 60 par. Mali oglasi: beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VII., številka 5.
Četrtek
»Naprejeva« številka
Izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmečko-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Diktatura nad proletariatom?

Pri vsakih volitvah postanejo social-patriotski voditelji silno bojeviti, čez mero »revolucionarni«. Danes kriče demagoško: vstani, revolucionarni proletariati Slovenije, pomandraj, razprši svoje sovražnike ter oddaj svoje glasovnice za »Združeno strokovno listo«. Nezavedni delavci, ki slišijo take fraze in čitajo »Delavsko politiko«, ki izhaja pod najvišjim pokroviteljstvom in vodstvom g. A. Kristana, a poje tudi slavo Leninu, Trockemu, Rozi Luksemburgovi in Liebknechtu, morajo res verjeti, da so gg. Kristan in vsi njegovi agentje postali pravi pravcati boljševiki, pravoslavni marksisti in iskreni revolucionarji. Če bi A. Kristan in njegovi agentje v resnici spremenili svoje mišljenje ter postali revolucionarni marksisti, bi vsak iskren proletarec to spremembo, to veliko revolucijo od utopističnega socialpatriotizma in škodljivega sodelovanja s fašističnimi demokratiji, ki so ga 7 let izvajali v teoriji in praksi, z veseljem pozdravil.

Toda mi ne smemo biti naivni kakor otročji komunisti, ki so verjeli v republikanstvo, boljševizem in revolucionarnost gospoda Radiča, ker je imel vedno republikanstvo, revolucionarnost in človečnost na jeziku. G. Radič je bojevit, zelo sposoben voditelj hrvaške buržoazije, predvsem bogatih kmetov; on zastopa njihove interese. Zahteva po republikanski samoodločbi za Hrvaško je bila v njegovih ustih močno ideološko orožje proti fašistovskim demokratizacijam na Hrvaškem in drugod, ki so hoteli z batinami in puškinimi kopiti prisiliti hrvaško ljudstvo, da prizna gospodski centralizem fašistovske klike. Ko se je ta ideologija izkazala za nezadostno, je vzel Radič drugo v roke. Buržoazija, ki ima za cilj svoje politične oblasti nad ljudstvom, poljubno menja svojo ideologijo. Temu se noben pameten človek, ki razume ulogo buržoazije v današnji družbi, ne čudi. Če bi bil cilj socializma oblast nad ljudstvom, diktatura nad proletariatom, potem bi bila politika g. Kristana in njegovih trabantov popolnoma pravilna. Toda cilj socializma ni oblast nad ljudstvom, ni diktatura nad proletariatom, temveč ravno nasprotno: cilj socializma je spremeniti družabni red tako, da ne bo ne izkoriščevalcev, ne izkoriščanih. To je naš končni cilj, h kateremu zavedno stremimo. Na poti k temu cilju pa moramo premagati veliko težav in nasprotnikov. Predvsem moramo izkoreniniti fevdalno mišljenje in uničiti fevdalne gospodarske ostanke, ki ohranjujejo to mišljenje. V tem boju imamo za zavznike vse svobodoljubne elemente današnje družbe, ne da bi se radi tega vezali za njihovo politiko, ki jo diktirajo interesi napredujočega kapitalizma. Nasprotno, mi moramo ideološko in gospodarsko najodločnejše pobijati kapitalistični sistem. Mi moramo najodločnejše voditi boj predvsem proti fašistovski demokratiji, ki ne pomeni nič drugega ko diktaturo nad proletariatom.

Mussolini je bil eden najglasnejših voditeljev italijanskih socialistov, urednik »Avantija«, vse bolj »revolucionaren« kakor g. Kristan, Svetek in drugi. Izključen pa je bil iz stranke,

ker je hotel stranki vsiliti svojo pogubonosno politiko v samo eno, v nacionalnem vprašanju. On je hotel podpreti s socialističnim in republikanskim imenom italijanski imperializem. Ni hotel ostati pri programu, ki ga je imela stranka, kateri je sam načeloval, češ, italijansko ljudstvo je nezavedno, ono potrebuje diktatorja. Tudi gospoda okoli Delavske politike tako misli, kakor sklepamo iz njene pisave, ker zagovarja volilna nasilstva in sleparije. Isto je jasno tudi iz izjav voditeljev te frakcije in še posebno iz njihovega postopanja napram delavcem in napram delavskim organizacijam. Taka dejanja in tako mišljenje pa vodi direktno v fašizem, v orjunaštvo. Pa ne da bi g. Golouh jadril v to smer? Na tej poti bo gospoda brez dvoma imela momentane uspehe, saj jih ima tudi Mussolini.

Toda taka politika nima s socializmom nič skupnega. Na poti h končnemu cilju leži prehodna doba, ko organizirani proletarski razred vzame v razrednem boju politično oblast v svoje roke ter ustanovi proletarsko (ljudsko) državo; ta ljudska proletarska država pa mora biti res ljudska, proletarska oblast, nikakor pa ne oblast nad ljudstvom, oblast proti ljudstvu, proti ljudskim interesom. Zato pa je proletarska država nesmiselna brez proletarske demokracije.

Kaj pa je bistvo vsake proletarske (ne fašistovske, ne buržoazne) demokracije? Proletarska demokracija se bistveno razlikuje od buržoazne demokracije. V buržoazni demokraciji vlada individualizem (Pašič, Radič itd.), vladajo šefi, ki imajo dobre »zveze« z bankami, visokimi krogi itd. G. Kristan in trabantii so iskreni pristaši te buržoazne demokracije. (Za to imamo na stotine primerov, eden najnovejših je popratnje resolucij po strokovnem kongresu.) Tam vlada avtoriteta osebe. Tam vlada avtoriteta kapitala.

V proletarski demokraciji pa mora vladati zavednost. Da pride zavednost do izraza, mora biti zajamčena svoboda kritike, diskusija. Da ne ostane samo pri besedah, mora vladati organizacija, a ne posamezniki. V proletarski demokraciji mora vladati avtoriteta programa, znanja, znanosti in dela.

Najjasnejše to lahko pojasnimo na volitvah v Delavsko zbornico. Delavska zbornica bi morala biti po naših pojmih v resnici organ delavskega razreda, a ne, kakor je bila dosedaj, organ ministra in njegovih pomagačev. Da more Delavska zbornica postati organ delavskega razreda, mora v njej zavladati proletarska demokracija. Da pa more zavladati proletarska demokracija, se moramo boriti za tak volilni red, ki bo omogočil delavcem svobodno izraziti svojo voljo po programu, po katerem naj se dela. Proletarska stranka mora v volilnem boju nastopiti s svojim programom, za katerim stoji organizacija, a ne z demagogijo, terorjem in sleparstvom. Vsaki proletarski, delavski stranki ali organizaciji mora biti omogočeno, da nastopi. Fašistovski teror je, da so »socialisti« napravili tak vol. red, da niso mogli neodvisno postaviti svoje liste. Tudi mnogobrojna nasilja podjetnikov in sleparstva so zakrivali očetje

volilnega reda. Tudi sicer so »združene strokovne organizacije«, ki imajo volilni aparat v svojih rokah, intonirale volitve ne programatično, temveč čisto demagoško in fašistično.

Ali je gospoda okrog »Delavske politike« tako naivna, da hoče proletariatu prisiliti, da pojde za njihovo konfuzno politiko? Kaj ste dosegli, ako boste uspeli z demagogijo, sleparstvom in goljufijo dobiti tisoče glasov? Dosegli ne boste s tem prav ničesar! Nasprotno: vsak delavec, ki ste ga ogoljufali z demagogijo ali goljufijo, vas bo po volitvah šele prav spoznal. Silno pa ste s tem škodili socializmu, ker pod njegovo krinko uganjate fašizem.

Vsa ta politika gg. okoli »Delavske politike«, čeprav zavita v revolucionarne fraze, je v bistvu samo nadaljevanje socialpatriotizma, ki ga je uganjala Kristanova frakcija vseh 7 let po prevratu. To se najjasneje vidi iz tega: v isti sapi so sklenili kompromis s klerikalci in demokrati, a socialno-demokratično stranko zmerjajo z agentom kapitala. To je politika ošabnih bankirjev, nesposobnih birokratov in nezavednih trabantov.

Čudimo pa se naivnosti bivših levičarjev komunistov, da se popolnoma strinjajo s tako politiko. Menda ven-

dar ne mislijo, da so g. Kristan in njegovi agenti postali boljševiki, marksisti? Ali morda upajo, da bodo priobčili v »združenih strokovnih organizacijah« proletarsko demokracijo? Na ta način, kakor so izvajali politiko enotne fronte do sedaj, bodo kristanovci samo ovili svoje glave z nim-bom revolucionarstva, a oni bodo postali poslušni agenti.

Kakor vse kaže kljub goljufijam in demagogiji socialpatrioti ne bodo mogli zavladati nad zbornico, ker je na njihovih listih tudi nekaj levičarjev. Se ne vemo, ali bodo ti levičarji potegnili s socialpatrioti, ali bodo imeli samostojen klub. Situacija je torej nejasna.

Eno pa je popolnoma jasno: Delavska zbornica bo samo takrat delavska, ko zavlada v njej proletarska demokracija in pomete z železno metlo iz zbornice duh birokratizma, duh kapitalizma in duh fašizma in klerikalizma, ki so ga uvedli socialpatriotski komisarji.

Delavstvu v teh časih demagogije pa kličemo: ne z diktaturo in terorjem nad proletariatom, temveč samo potom proletarske demokracije v svojih organizacijah in v institucijah delavskega razreda bomo zboljšali današnje stanje proletariata. L. K.

Delavstvo v Mežiški dolini manifestira za Jugoslovansko soc. dem. stranko in Kmečko delavsko zvezo.

Prava volja manifestacije se je izkazala v nedeljo, dne 24. jan. t. l. na javnem shodu v prostori g. Stoparja v Mežici, ki ga je sklicala naša stranka. Za ta shod je vladalo med delavstvom cele Mežiške doline tako zanimanje, kakršnega že dolgo let nismo v naši dolini videli. Zanimanje delavstva za skorajšnje združitev v pravo proletarsko stranko je napravilo v Zagorju pri umrli Uniji rudarjev in Kristanovi Politiki v Ljubljani tak strah, da so socialpatrioti delegirali na ta shod kar dva svojih najzvestejših agentov, in sicer Arha za rudarsko, cehovsko organizacijo ter Štuklja za »Delavsko politiko«. Ta dva agenta sta pred začetkom shoda pripravljala svoje maloštevilne pristaše na razbitje shoda na ta način, da bi prevzeli predsedstvo kristanovci, za slučaj, da tega ne bi dosegli, naj bi Štukelj govoril takoj za našim govornikom ter nato pozval z Arhom maso, da jima sledi in zapusti dvorano.

Ta načrt se je popolnoma ponesrečil. Zborovanje je otvoril s. Möderndorfer; zbor je izvolil za predsednika s. Treboveca. Arhu in Štuklju volitev ni bila po volji in je Arh zahteval, da se naj izvoli še eden predsednik njegove »grupe«, kar je zbor z veliko večino odklonil, ker ni sklicala Zborovanja Arh, temveč ga je sklicala Jugoslov. soc. dem. stranka, kateri Arh ne pripada.

Predsednik s. Trebovec je dal besedo prvemu govorniku, s. Leskošku iz Celja. Obljubil je, da bodo dobili besedo tudi nasprotniki, ker smo mi socialdemokrati za proletarsko demokracijo.

S. Leskošek je govoril k I. točki dnevnega reda, o meznem gibanju rudarjev in o volitvah v Delavsko

zbornico. Iz njegovega govora smo posneli sledeče:

Mezno vprašanje je zelo važno v delavskem gibanju. Ureditev mezd, določitev delavnega časa, delavskih dopustov in delavskih stanovanj, to so važna socialnopolitična vprašanja. Vse to so stvari, ki se imajo reševati s stalnišča razrednega boja. Razredni boj se pa ne da voditi potom posameznih stanovskih frakcij, ki rešujejo socialna vprašanja vsaka po svoje, v škodo drugim. Razredni boj je politični boj, je boj za zmago razreda proti razredu. Poznamo ljudi, ki pravijo, da so za razredni boj, za zboljšanje ekonomskega in socialnega položaja delavcem; odklanjajo pa politično socialdemokratično stranko in trdijo, da so le za strokovni »razredni boj« brez vsake politike. Vprašam, kak razredni boj je to, če nima nobenega idejnega temelja, nobene duhovne enotnosti, temveč zgolj interes svoje stroke, poudarjam: le svoje stroke, ne pa svojega razreda.

To naziranje ni marksistično, ni delavsko, ampak staro — srednjeveško. To so cehovski nazori. Iz zgodovine poznamo razne cehe n. pr. usnjarijev, čevljarjev, pekov itd. Vsi ti cehi so vodili tak razredni boj, kakor ga danes vodijo birokratske strokovne organizacije: po poklicih.

Primerov imamo vse polno pri različnih branžah. Najbolj jasno se vidi to pri plačah advokatov in drugih duševnih delavcev. Advokati imajo svojo strok. organizacijo, ki ji pripadajo v resnici vsi advokati brez razlike strankarske pripadnosti. Le-ti si določijo plače po tarifi tako, da dobijo za vsako pismo plačano po Din 45 do 75. Vsako najmanjše zastopstvo na sodišču, ki traja pol ure, stane kar po 100 do 200 Din. Drugi duševni de-

lavci morajo delati ves dan za plačo od 50—80 Din dnevno. Iz tega se vidi, zakaj so socialpatrioti proti razrednemu boju, zakaj se skrivajo za strokovno nevirialnost. Tako stališče zagovarja tudi Arh. On pravi, da je treba samo rudarje organizirati, vse drugo ga nič ne briga. Politiko prepušča drugim. (On se briga za politiko samo tedaj, kadar so kake volitve, tedaj išče glasove tudi pri predilničarjih, čeprav je drugače protinjim. Op. poroč.) Naše stališče v mejnih politiki je drugačno kakor teh »strokovničarjev«. Mi trdimo, da se je treba brigati za ves delavski razred ne le za posamezne stroke, kajti le to je pravi razredni boj proletariata, le to je socializem, vse drugo je cehovstvo. Nam je jasno, da moramo organizirati ves delavski razred v delavsko razredno organizacijo, ki bo delala po programu socialne demokracije. Ta program pa ne dovoljuje svojim članom stopati v karteje, ki so naperjeni proti delavcem.

Naši nasprotniki iz vrst SPJ in združenih cehov imajo vse polno takih kapitalističnih kompromisarjev. Tam imajo milijonarja A. Kristana, ki sicer formalno ni član SPJ, vendar ima potom Kons. društva za Slovenijo glavno besedo. To bi še ne bila morda največja napaka. Napaka je le v tem, da mora Kons. društvo njemu plačevati visoke obresti v Zadržno banko, za katere vsote se blago v konsumu podraži. Od teh obresti imajo hasek tudi drugi, ki so člani te banke. Tako n. pr. sedi g. Prepeluh (radič.) tudi v upravi Zadržne banke. Znano je, da vodijo radičevci silno škodljivo protidelavsko politiko, uvedli so davek na ročno delo itd. Arhu je ta politika znana, pa je noče razkrivati, on se rajši skriva za »nepolitično« strok. organizacijo. Socialisti morajo delati na to, da se brezposelnost omeji, če že ne odpravi. Vidimo pa n. pr., da je celjski Koren vodstvu SPJ dobrodošel, čeprav izrablja vajence kakor vsak drug buržujski podjetnik, da celo hujske, kajti on zaposluje le enega pomočnika in 3 vajence. Čobal si je spravil lepe prihranke v svojem konsumu v Zagorju, svojih članov pa ni vzgojil za socialiste, saj on sam priznava, da so v njegovem konsumu klerikalci v večini. Takih in podobnih primerov imamo dovolj. Radi tega imamo dovolj razlogov, da se postavimo takim »razrednim« borcem po robu. Mi zahtevamo od teh »strokovnih razrednih borcev«, da pokažejo razredni boj v dejanju, ne samo v besedah. V dejanju se pa vrši razredni boj samo po programu soc. demokracije. Kajti ne gre, da bi nekdo, ki je strokovno organiziran, bil brez politične orientacije, ker bi bil s tem razrešen obveznosti in dolžnosti razrednega boja, ki se uveljavlja v vseh institucijah kakor: Delavski zbornici, občinski upravi, parlamentu ter povsod in zahteva v vseh javnih zastopih udeleževati se volitev in podpirati kandidate soc. demokracije. Člani »nepolitičnih« organizacij smejo glasovati tudi za orjunaško demokratsko ali katerokoli drugo meščansko stranko, ki je povzročila reakcijo, pripravila davek 3.3 odstotka na ročno delo, glasovala za zakon o zaščiti države itd. To se je pri zadnjih volitvah tudi zgodilo, da so strokovno organizirani železničarji večinoma glasovali za klerikalce in radičevce. Vidite, kak nesmisel je to delavstvo odvracati od pravega razrednega boja in od političnega udejstvovanja, sočasno pa na shodih udrihati po reakciji, po zakonu o zaščiti države itd. Politična reakcija se ne da odpraviti s stanovskimi nepolitičnimi cehovskimi društvi. Politično reakcijo bo proletariati odpravil le potom političnega udejstvovanja, to je potom razrednega boja in nič drugače.

Mi pa vemo, da ti navidezni »nepolitični« strokovničarji niso nepolitični — nasprotno oni so politični, le sramujejo se pokazati, h kateri stranki, pripadajo, ker demokratska stranka ne vleče. Oni hočejo sedaj le pod tem »strogo strokovnim« geslom vas loviti, ker jim diši vaš denar, kadar vas bodo imeli, vas bodo počasi navadili na kristanovsko politiko, kakor je privadil Čobal Arha. Najeli bodo

nekaj agitatorjev, jih dobro plačali, da vam bodo priporočali »edino« zveličevalno kapitalistično SPJ.

V času, ko vam Arh priporoča odreči se proletarske politike, delajo njegovi pristaši politiko v Mežiški dolini, kakršna je vseč inostranskemu kapitalu. Ali ne vidite, da so gg. župani, ki ste jih vi izvolili, zašli v kapitalistične vode, postali so indirektni zagovorniki rudnika! Rudnik, ki je v rokah internacionalnega kapitala, postopa potem svojega ravnatelja napram rudarjem skrajno slabo. Pomislite! Vi, ki ste, domačini, dobivate komaj drobtinice od svojega naporenega dela, ki prinaša angleški družbi milijonske profite. Nič boljše se ne obnašajo gg. Kordan, Božič i. dr. napram delavstvu, vsi delajo na to, da vas spravijo pod popolno kapitalistično odvisnost. Vse to mirno gledajo gospodje okrog »internacionalne« SPJ. Oni niso niti ene same kritike posvetili temu nezgodnemu stanju. Pomislite! Delavci morajo stanovati v segnitih vojaških barakah in drugih vlažnih luknjah. Za 1400 delavcev so sezidali samo 2 hiši, za uradnike so postavili 4 vile, tako da ima skoraj vsak uradnik svojo hišo. Mi nimamo nič proti temu, da imajo uradniki dobra stanovanja, a tudi za delavce zahtevamo najpotrebnejše. Vidite, kako vas podcenjujejo, ker ste branili prave razredne organizacije in s tem zgubili skoraj vse. Podjetnik, oz. njegovi hlapci so postali že tako predrzni, da vam grozijo s persekucijami, to se pravi z odpustitvijo iz dela, kakor da bi vi bili tuji in morali biti odvisni od milosti kapitala, za katerega doprinašate vi žrtve. Oglejmo si slučaj s. Novaka, kateremu je ravn. odpovedal pogodbo v rud. restavraciji zato, ker je kot podžupan in kot nač. kraj. šol. sveta vršil svojo dolžnost, za kar ste ga vi kot volilci pooblastili in kar mu zakon dovoljuje. Vidite kapitalistične eksponente, kako hočejo delavcem kraditi državljanske pravice! Če bo šla v klasje politična brezbriznost, katero vam priporočajo Kristanovi agenti, tedaj ne bo ostal proletariati samo pri tem, da je zgubil vse svoje poslance, ampak zgubili bodo tudi splošno in tajno volilno pravico. Le oglejte si politiko okrog »združenih« strok. zvez, katero zagovarja in zastopa Kristan v svojem listu »Delavska politika«. Volilni red in volitve v Del. zbornico so nam jasen dokaz, da so patrioti odpravili tajno volilno pravico. To niso svobodne volitve, za katere se je socialna demokracija borila mnogo let, to je rop in tatvina (Medklici: Tako je! Pri nas so nas ogoljufali za glasovnice kristanovci.) Interes delavstva mora sloneti na skupnosti in za skupnost, ker le tako bomo dosegli naš smoter: Skupni dom.

K besedi se je oglasil nato s. Möderndorfer, ki je pojasnil, da so delegati II. rudarske skupine predložili ravnateljstvu spomenico za 30 odstotno povišanje plač. Ravnateljstvo je pa to upravičeno zahtevo odbilo, češ, da naj spomenico vložijo organizacija delavcev. (Medklici: Zakonito izvoljene delegate briskirajo in kličejo na pomoč socialpatriotsko organizacijo.)

Mi smo tudi za to, da se vabi organizacija na pogajanje, in tudi mi bomo sodelovali. Razlaga, da so kristanovci napravili kompromis s klerikalci v I. skupini za volitve v Delavsko zbornico. Sedaj pa Kristanovi agenti širijo vesti, da smo mi za klerikalce. Sodrug Möderndorfer predloži na to sledečo resolucijo:

RESOLUCIJA.

sprejeta na javnem shodu JSDS in KDZ na javnem shodu 24. t. m. v MEŽICI.

Shod Socialno demokratske stranke v Mežici dne 24. januarja 1926 soglasno protestira proti dosedanjemu ravnanju ravnatelja svinčenega rudnika, gospoda Georga Bargeatea radi preniklih plač rudarjev in pomožnih delavcev v svinčenem rudniku v Mežici. Delavstvo zahteva takojšen razpis obravnave za povišanje mezd. Shod je soglasno sklenil, da morajo zastopati delavstvo pri mezdni obravnavi zastopniki sledečih organizacij: Alojz Leskošek, strokovni tajnik Kmetске del. zveze, zastopnik bivše Unije slovenskih rudarjev in pooblašteni delegat Delavske zbornice.

Nadalje vsi ogorčeno protestiramo, da je odpovedal gospod ravnatelj najemniško

pogodbo za rudniško restavracijo sodrugu Matevzu Novaku. Poudarjamo, da je bila s. Matevzu Novaku restavracija oddana po skiepu delavskih zaupnikov, delegatov II. rud. skupine. Jasni nam postanejo motivi te odpovedi s. Matevzu Novaku, če ugotovimo, da je s. Matevz Novak delal kot podžupan in načelnik krajnega šolskega sveta v prid občanom in da mora prispevati rudnik večno doklad. Uradniki iz bližine gospoda ravnatelja se že dalje časa grozili s. Novaku z obračunom. Iz materialnega oškodovanja in namigovanja pri delegatskem sestanku, da naj delegati pomislijo, da so nastavljeni rudnika in da so od njega odvisni, je razvidno, na kaka pota je zasel gospod ravnatelj Bargeate.

Radi tega zbor enodušno zahteva, da se takoj vse krivice odpravijo in da se podjetje ne poda več na peta brezčutnega izkoriščavanja in takoj ustavi vsako persekucijo.

V Mežici, dne 24. januarja 1926.

Resolucija je bila soglasno sprejeta, proti niti kristanovci niso glasovali. Takoj za tem je dobil besedo Štukelj. Iz njegovega zelo zavitega govora smo posneli:

Hvaljen Isus i Marija, je rekel Radič, živijo republika in je odšel v monarhijo. Živijo avtonomija, je rekel dr. Anton Korošec, živijo narodno edinstvo, je rekel Pribičević, Pašić je obljubil jugoslov. narodu svobodo. To so parole teh odrešenikov.

Sem proletarec in trpim kakor vi drugi trpite. (Mhm!) Leta 1918—1919 je delavska beseda nekaj veljala. (Medklici: Tedaj te nismo videli med nami!) Pred vojno so bili redki socialisti. 11 milijonov mož je v petletni vojni izkrcavalo. Po petih letih je ljudstvo spoznalo, da se ni borilo za sebe. Po svetovni vojni so tisti maloštevilni socialisti dosegli 8-urnik in druge pridobitve. Po tistem je prišla socialna reakcija, zakon o zaščiti države itd. Ni vse v tem, da je kdo član SPJ ali Jug. soc. dem. stranke. Reči moram, da ni kriv ne ta ne oni — vsi smo krivi, ker nismo ostali enotni, ker je eden rekel, da mora ustanoviti to, drugi ono. (Pozno je spoznal to Štukelj, ki je skakal sem in tja, delal puče, zdaj pa sedi skupaj s Kristanom. Op. poroč.) Nato je klical 12.000 rudarjev, da bi vsi pristopili k »nepolitični strogo strokovni« zvezi in šli v boj kakor on za Kristana in kapitalistično sorodstvo. Ljudje pravijo, je rekel, da je on Kristanov agent. Kristan, pravi, ni nič drugega kakor milijonar, on nima besede v strok. organizacijah, on je le vodja Kons. društva. (Medklici: Kdo pa daje denar za »Delavsko politiko«.) »To pa ni danes na dnevnem redu! Nadaljuje, naj se piše in govori kar hoče. Ne iščite izdajalcev med tistimi, ki združujejo, ampak med tistimi, ki razdružujejo. (Medklici: Dobro si povedal! Mi združujemo, kristanovci pa z denarjem razdružujejo!) Le nekaj je, pravi Štukelj: V sv. pismu stoji zapisano: vera gore prestavlja, velika večina je zgubila vero v samega sebe. Zakaj imajo klerikalci tako večino? Ne Pašić, ne Radič, ne Bernot nas ne bodo rešili. (To so naše besede in naši naku. Štukelj se skriva za Kristana, zato njega ni imenoval! Op. poroč.) Karl Marks je zapisal sledeče: Osvobojenje proletariata je delo proletariata samega. (Medklici: Tako je, tako mi hočemo — brez milijonarjev in advokatov!) Mi v preteklosti tega nismo videli: eni so gledali na Kristana drugi na Bernota. (Štukelj se je odločil za Kristana in je pustil revolucionarno orientirani proletariati samemu sebi, da se po Marks sam osvobodi.) Podrobnejše informacije priobčuje »Del. kmečki list«. H koncu je hvalil konferenco strok. birokratov, ki se je vršila o Božiču v Ljubljani. Trdil je, da imajo zdaj že 10.000 članov. (Medklici: Zakaj jih ne objavite?) Nato je hvalil izid volitev v Delavsko zbornico in rekel, da so Jesenice, Tržič, Celje, Maribor že glasovali za enotno fronto. Bolelo ga je, da se je s. Bernot pritožil radi terorja pri volitvah. Naglašal je, da je treba iztrebiti vse kar je slabega v delavskem pokretu. Ko je Štukelj nehal, je dal predsednik besedo Arhu, ki se pa ni upal govoriti, gotovo ga je pekla vest, da je kot tajnik rudarske zveze šel med kapitalistično sorodstvo. Ves razburjen je pozval svoje pristaše, da naj zapuste dvorano. Sreča mu ni bila mila: sledili so mu samo trije zapeljanci.

Tako se je končala zmagonosna ma-

nifestacija za načelo javnosti in pravi proletarski razredni boj. — O poteku mezdnege gibanja bomo seveda poročali.

Po cestah ostra burja brije,
družina v sobi gorki žije,
jo greje čaj, na mizi samovar,
v njem »BUDDHA« čaj, nebeški dar!

KJE SE KUPI?

Le pri tvrdki
Josip Petelinč
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najbolji šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk
Gritzner - Adler - Phönix.
Istotam posamezne dele za stroje in kollesa, igle, olje, jermena, pnevmatika.
Pouk o vezenju na stroj brezplačen!
Večletna garancija! Ne velko! Na malo!

Razno.

r Današnja številka obsega izjemoma 6 strani. Seveda bomo morali zato plačati tudi tiskarni 50% več kakor navadno. Vsi naročniki in somišljeniki naj radi tega poskrbe, da bo dobila tudi uprava od njih toliko denarja več, kakor list v tiskarni več stane.

r Volitve v delavsko zbornico so dejansko že končale, preden so se začele. Od 2. do 7. februarja naj bi se oddajale kuverte. — V smislu zadnjih objavljenih navodil opozarjamo danes zopet: zberite kuverte na varno mesto, dogovorite se s sosednjimi organizacijami in jih pošljite skupno v delavske centre, ki so bližje proti Ljubljani. Po pošti nikakor ne pošiljajte! Bodite zelo previdni! Vse kuverte bomo oddali v Ljubljani osebno glavnemu volilnemu odboru. Nekateri delavci kuvert še niso oddali, zato zbiranja kuvert ne ustavite, temveč bodite agilni do konca!

r Redukcija delavstva v Trbovljah. Za delavstvo v trboveljskih revirjih se bližajo slabi časi. Trboveljska družba obljublja poleg raznih šikan in slabih plač še redukcijo, s katero je deloma že pričela. Na dnevnem kopu Dobrna so pretečeni teden prečitali imena približno 80 delavcev in delavk ter jim dali na znanje, da dobe 31. januarja obračun. To se pravi, da jih družba ne potrebuje več in da grejo lahko sedaj pozimi s trebuchom za kruhom. Med njimi so delavci in delavke, ki imajo že od 5 do 10 let in celo več delavne dobe in plačujejo ves čas prispevke za bratovsko skladišnico. Kam naj se reveži sedaj obrnejo za kruhom, to TPD prav nič ne briga. Prav tako je tudi že odpustila vse stare penzioniste, kateri so opravljali še kakšno lažje delo pri rudniku in imajo penzijo po starem, to je od 20 do 100 K mesečno. Pa tudi iz drugih obratov se čuje, da bodo pričeli z redukcijo. Tako na primer iz osrednje delavnice in drugod. Družba motivira ta svoj čin s tem, da nima naročil za premog. So pa tukaj dokazi, da si TPD izposoja od podjetja ing. Dukič in drug dnevno po 40 do 60 delavcev, da hodijo nakladat na separacijo še zadnje ostanke deponiranega premoga. Ker upravičeno sumimo, da namerava Trboveljska družba izvršiti potom redukcije delavcev atentat na delavske plače, vprašamo tem potom drugo rudarsko skupino, ki je po zakonu izvoljena zastopnica delavcev: 1. ali ji je znano, da Trboveljska družba odpušča delavce, in zakaj jih odpušča? in 2. kaj namerava napraviti, da se to ne bo več dogajalo in da se že prizadeji delavci ne odpustijo? Tukaj ima predsednik II. rudarske skupine — Krušič — bolj hvaležno delo, kakor lov za glasovnicami za volitve v Delavsko zbornico. — Prizadeji delavci.

Prispevajte za tiskovni sklad!

r Finančni odbor parlamenta je sprejel državni proračun za leto 1926. Izdatki bodo znašali (po proračunu): 12.279.899.616 Din, dohodki pa 12 milijard 533.942.619 Din. Za Slovenijo so sklenili sledeče: izredni davek se zniža od 100 na 30%, zamudne obresti pri davkih se znižajo po vsej državi od 12 na 8%, hišni davek v Ljubljani se izenači z ostalimi kraji, eksistenčni minimum za dohodnino znaša v Sloveniji 5000 Din. Davek na ročno delo ostane. — Opozicija je predložila nekaj sprememb, ki bi pomenile izboljšanje, toda vladna večina jih ni sprejela. Sicer pa tudi opoziciji nikakor ne moremo zaupati, zahtevala je svoje dni tudi odpravo davkov na delo, pa je kmalu pozabila nanj. (V opoziciji so sedaj tudi vse slovenske stranke razen radičevcev, kakor znano.) Tega boja pa ne moremo smatrati za resnega, kajti pri razpravah o sedanem proračunu o odpravi davka na ročno delo ni govora ni bilo. Tako bo meščanska opozicija opustila tudi ves boj za spremembe, ki jih je pri sedanjih razpravi predlagala. — Lahko bi napisali gromovit protest in napad, ampak to ne bi nič zaleglo. Zato mislimo, da je pametnejše agitirati za to, da se ljudstvo politično organizira, potem bodo njegove organizacije poskrbele, da bo parlament tako delal, kakor bodo zahtevali interesi ljudstva, ne pa interesi kapitalistov.

r Aretacii beograjskih komunističnih voditeljev se širijo najrazličnejše vesti. Najprej so poročali, da so komunisti pripravljali atentat na kralja. Potem, da so širili komunistično propagando med vojaštvom in pripravljali revolucijo. Zdaj pa pravijo, da pritiska češkoslovaška vlada na to, da naj vsa Mala antanta, torej tudi Jugoslavija in Rumunija, prizna Sovjetsko Rusijo. RR vlada v Beogradu pa se priznanju protivi, zato naj bi bile aretacije dobrodošel izgovor, s katerim bi vlada opravičila odložitev priznanja Sovjetske Rusije. Naj bo kakorkoli, to velja, da so aretacije marsikomu dobrodošle, prav tako pa velja tudi, da morajo aretiranci priti čimprej pred redno sodišče. Če se izkaže, da so bili aretirani po krivici, morajo biti krivci preganjanja kaznovani. To je seveda zadeva vsega zavednega proletariata, da se take nasilne metode ne bodo izvajale kar naprej nekaznovano, a zadeva vsega zavednega proletariata je tudi, da onemogoči diskreditiranje njegovih bojov po ljudeh, ki ga skušajo diskreditirati bodisi iz obupa ali pa za plačilo.

r Klofute — najnovejše orožje »nepolitičnih« političnih strokovničarjev. »Del. kmet. list« z dne 21. januarja poroča: 11. januarja t. l. sta se oglašila pri Strokovni komisiji v Šelenburgovi ulici v Ljubljani iz Francije izgnana delavca Fr. Globočnik in Fr. Kavčič in sta prosila za potno in brezposelno podporo. Iz Salzburga sta z ženami in otroci potovala peš do Ljubljane. Pri Strok. komisiji ju je sprejel tajnik Golmajer, ju surovo nahrulil in napodil. Na hodniku pa ju je s pestmi osuval in oklofutal. Inicijator tega na-

silstva je po poročilu v »Del. kmet. listu« dr. Korun. Golmajer ga je telefonično vprašal, kaj naj stori, dr. Korun pa je odgovoril, da naj ju »ven vrže«. — Del. kmet. list zahteva, naj vse podružnice strok. organizacij na članskih sestankih sklenejo: Golmajer mora ven iz Strok. komisije! Na zadnjem strok. kongresu izvoljenemu odboru Strok. komisije »Del. kmet. list« ne zaupa, da bi sam napravil red v tej zadevi. Dalje naj članstvo Golmajerja na vseh sestankih in shodih, kjer bi nastopil, izžvižga in prežene. — Da ljudje kakor Golmajer ne spadajo v delavske organizacije, tega nam ni treba posebej zatrjevati. Moramo pa povedati, da »Del. kmet. list« ni do sleden. Golmajer, ki je sicer le orodje v rokah drugih ljudi, je napravil delavskemu razredu že veliko več škode, pa ljudje okoli »Del. kmet. lista« niso nastopili proti njemu. Čudno je tudi, da »Del. kmet. list« na isti strani, ko piše o Golmajerjevem najnovejšem junaštvu, priporoča tisto listo za volitve v Del. zbornico, na kateri je poleg par njegovih ljudi tudi Golmajer. In še marsikaj bi se dalo pisati. Pa pride še na vrsto, ker ta afera gotovo ne bo ostala med delavstvom brez odmeva.

r »Delavsko politiko« toplo priporočamo vsem tistim, ki so proti osebnostim. »Del. politika« vodi res načelen boj za dobrobit delavstva. Samo skoro v vsaki koloni vodi boj s kakšno osebo in še med vrsticami se kakšnega »Naprejevca« spomni, zlasti pa, če je to kak tak in kaka taka, ki ga ali jo še niso mogli pridobiti. ... Načelna je pa »Delavska politika«. Zlasti v zagovarjanju sedanje terorja pri volitvah v Delavsko zbornico.

Ljubljance imajo za volitve v Delavsko zbornico na razpolago le prvi dan, t. j. na Svečnico, kajti po čl. 52 volilnega reda se nadaljnjih 6 dni sprejemajo glasovi samo od glasovalcev izven sedeža glavnega volilnega odbora. Kakor drugod, tako je ta kominarski volilni red tudi v tej točki nejasen: ali velja to za Ljubljance po stanovanju ali po delu? Zelo mnogo ljubljanskih delavcev stanuje izven Ljubljane, ali bodo morali zato priti v Ljubljano? Mnogo nas je, ki hočemo voliti tajno in ki zato ne maramo nikomur izročiti svojih kuvert, ker bi mislil, da smo za njega. Edino mi bi lahko volili osebno — nam pa s takimi šikanami delajo težkoče. (Res je tako! Uradno pojasnilo je potrebno! Glede tega volilnega reda so zavedni le gg. okoli zelene mize, vsi drugi smo nezavedni. ...)

r Sodr. Bernot bo postal portir v Del. zbornici, za to ceno je sklenil kompromis s klerikalci, tako je pisala Kristanova »Del. politika«. Ko so na Vrhniki to čitali, so nam pisali: »Prav! Bomo Bernotu poslali veliko metlo, da bo pometel iz Delavske zbornice vse, kar vanjo ne spada. In tega je veliko!«

r Volilni red za volitve v Del. zbornico so napravili socialpatrioti tak, da omogočuje teror. Terorja se poslužujejo zdaj tudi delodajalci, zato vpijejo socialpatrioti: »Delodajalci nas tepejo!« Zakaj ste jim pa palico dali!

r Poročilo »Del. km. list« o razpravi proti soodr. Bernotu in Škrablju radi razpečavanja »Kom. manifesta« je zavito, lažljivo in torej lopovsko. To ugotavljamo. Vrh tega pa je seveda tudi neumno. Po njegovem poročilu velja namreč, da določa kazenski senat ljubljanskega dež. sodišča, kdo je pravoveren marksist. V nekem oziru je tako, pravimo tudi mi. V tem: Škrabljev je razpečeval »Kom. manifest« zato, da kaj zasluži, nekateri voditelji pri »Del. km. listu« pa razpečavajo svoj »komunizem« zato, da kaj zaslužijo. ...

r IZJAVA. Ker je »Jutro« priobčilo notico pod naslovom »Raziskovalni proces Vozelj-Klenovšek v »Svobodi«, izjavljamo: ni res, kar piše poročevalec »Jutra«. Najbrže ni bil dobro informiran o celi aferi, ki se je dogodila; ali pa namenoma tako poroča. Piše, da je izstopila vsa revolucionarna mladina. Po-

govor je bil res, da bodo izstopili, ako bodo mene izključili. Opozorjal sem jih pa vedno, naj ne izstopijo, in res tudi niso. Rekel sem jim: Ostanite v »Svobodi«, pa izrežite, kar je gnilega, ker v trboveljski »Svobodi« je veliko takih ljudi, ki ne spadajo v proletarsko kulturno organizacijo. Zato ključem vsem članom trboveljske »Svobode«: Naprej do končnega cilja marksistične kulture! — Trbovlje, 19. januarja 1926. — Polde Vozelj. — (Op. ured. To izjavo smo prejeli v objavo že za zadnjo številko »Napreja«, kakor kaže datum. Izostala je pomotoma, urednik jo je radi obilice gradiva in pičlega prostora zgrešil.)

Preiskava o volitvah v Del. zbornico. Vse organizacije, ki so vložile kand. liste, so zahtevale, naj se te volitve ustavijo in volilni red izpremeni. Edino kristanovci so zadovoljni. To je razumljivo, saj so naredili vol. red zato tak, da bo njim koristil. Svetek je za opravičbo sleparstva izjavil, da to ni teror, če se terorizirajo delavci med seboj. Ali smo res že v fašizmu?

Redilnost je merodajna, ne cena! Ako primerjaš redilnost »Pekatec« z ono vodenih testenin, se prepričaš, da so »Pekatec«, ki so izdelane iz zdroba, jaje in mleka, najcenejše. Dobe se v zavojih po 1/2 kg.

Karl Marks pred sodiščem.

19. t. m. se je vršila pred ljubljanskim dež. sodiščem zanimiva razprava. Državno pravdnništvo je obtožilo soodr. Z. Bernota in delavca Jan. Škrablja po § 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ker sta širila »Komunistični manifest«, ki sta ga spisala K. Marks in Frid. Engels pred revolucijo l. 1848. Ta prvi program socialne demokracije, ki je preveden na vse jezike, je doživel nešteto izdaj, tudi v slovenskem jeziku je izšel dvakrat, prvič l. 1908., drugič l. 1920. v založbi »Napreja«.

Senatu je predsedoval višji dež. sodni svetnik g. Mladič. Obtožnica navaja, da sta Bernot in Škrabljev razpečavala »Komunistični manifest«, katerega zadnji odstavek se glasi: »Komunisti zaničujejo vsako prikrivanje svojih nazorov in namer. Odkrito izjavljajo, da se njihovi cilji morejo doseči le po nasilnem prevratu vsega družabnega reda. Naj trepeče vladajoči razred pred komunistično revolucijo. Proletarci izgube v njej le svoje verige, pridobe pa z njo svet. Proletarci vseh dežel, združite se! Obtoženca sta torej razširjala objave, ki merijo na to, da se ogroža javni mir in spravlja v nevarnost javni red. Stori-la sta s tem hudodelstvo v smislu čl. 1. št. 1 z dne 2. avgusta 1921 št. 170 A. Služb. nov., kaznivo po čl. 2. cit. zakona.

V razlogih obtožnice se navaja, da je manifest pisan v »doktrinarnem« tonu, a da njegov konec presega dopustne meje, ki ločijo filozofsko obdelovanje snovi od hujskanja.

Obtoženec soodr. Bernot predlaga v svoj zagovor, da se prečita njegova izjava, ki jo je podal v preiskavi. Predsednik je to odklonil, češ, da je izjava predolga in da se vrši ustna razprava. V svojem ustnem zagovoru zavrača soodr. Bernot trditve obtožnice, da je manifest pisan v doktrinarnem tonu. Res je, da izvira vsebinsko iz Marksove doktrine, iz marksizma, pisan pa je zelo živahno. Iz obtožnice je razvidno, da je drž. pravdnik prečital samo začetek in konec manifesta. Marks sam pravi v uvodu, da je

danes ta program mestoma zastarel. Tako so n. pr. »revolucijske odredbe«, našete koncem drugega poglavja v 10 točkah, večinoma že sprejete v besedilo naše ustave. Napačno je inkriminirati samo en sam stavek tega spisa, ki je celota in zgodovinski dokument. Ni dopustno iztrgati posamezne stavke iz celote in jih samostojno inkriminirati. Če bi bil odstavek samostojno natisnjen in razširjen s kakšnim letakom, potem bi ga bilo mogoče samostojno inkriminirati. Sicer pa smatra, da ni dopustno preganjati kogarkoli po § 1. cit. zakona radi razširjanja spisov, ki so se splošno razširjali, ne da bi jih bilo drž. pravdnništvo prepovedalo. Zlasti pa, ker je ta spis javno priporočal v inseratih in brošurah in v »Majskem spisu«, ki ni bil zaplenjen. Če bi sodišče ta nazor osvojilo, potem zakon o zaščiti države direktno nasprotuje ustavnim odredbam čl. 138., v katerem se sicer prepoveduje razširjanje natisnjenih spisov, tudi če le posredno pozivljajo državljane, naj siloma izpremene ustavo ali državne zakone. Toda za take spise, ki pozivajo le posredno, zahteva isti člen ustave izrecno »samo če se iz sestavka očito vidi, da gre za tako pozivanje državljanov«. Predpis člena 13., odstavek 3. o izvrševanju prepovedi velja tudi tukaj. To se pravi, da se mora vsak tak spis najprej prepovedati, potem šele razširjevalca preganjati. Če bi obveljalo nasprotno tolmačenje, potem bi bila dana možnost preganjanja vsakega spisa, znanstvenih leksikonov, celo sv. pisma.

Predsednik je obtoženca večkrat prekinil, da naj bo kratek.

Radi tega je obtoženi soodr. Bernot samo še predlagal, naj se njegova zadeva loči od zadeve soobtoženca, katerega zagovarja dr. Tuma, ki je le površen teoretik, ki ne priznava marksističnega razumevanja dialektike in ne priznava diskusije.

Oba obtoženca sta bila oproščena. — S to pravdo pa se bomo v »Napreju« še bavili.

OSTANKE

za smešno nizko ceno,
vse ZIMSKO BLAGO

Pa globoko pod lastno ceno
prodaja

TEKSTILBAZAR

LIUBLJANA, Krekov trg št. 10
prvo nadstropje in pritličje,
nasproti Mestnega doma.

KOLINSKA
naša prava domača
CIKORIJA
je vrlo dobra!

„Pod lipo“ in še marsikaj

(Da se ne pozabil)

Nikar ne prihajati s tem, da so bili preganjani buržujci. Ali je bil Wahrmond socialist? Prav tako ne kakor n. pr. docent dr. Ivan Robida, ki ga je postavila liberalna frakcija iz političnih razlogov na cesto! Ne, gospodje, ne boste se oprali, saj ste molčali tudi ob mučenju in umoru Fakina, Zadržavca, Juvana! Uratnik je baje takrat vprašal, kaj da je Zadržavec delal opolnoči pred pošto. Odgovora mu Svetek menda ni dal. Po krvavih trboveljskih dogodkih so se skrili vsi socialpatriotski juristi v mišje luknje. Francoskega kapitana Charliera, ki je bil obtožen, da je umoril svojega prijatelja v nekem belgajskem hotelu, je zagovarjal pa dr. Zivko Topalović, generalni sekretar »Centralnega tajništva delavskih zbornic.« Trboveljsko bojišče je bilo pa prepuščeno klerikalcem. Trboveljska fla so pač prevročila za orjunaške zaveznike. Da je njih politična hrabrost le fingirana, se je pokazalo že v Aljagičevem procesu, Aljagič je moral braniti narodi socialce dr. Politeo.

Ker so molčali ob davljenju uradnikov, učiteljev in profesorjev, nimajo gg. socialpatrioti prav nobene pravice izdajati se za branilce svobode snloh. Molčali so ob teptanju tiskovne svobode, norčevali so se ob sramotanju slovenskega jezika v parlamentu, potuhnilo so se, ko je bila teptana zborovalna svoboda. V večno sramoto vodite-

ljev SPJ bo zapisano v zgodovini, da so svojo zgodovinsko nalogo, braniti svobodo univerz in znanosti, tiskovno in zborovalno svobodo morali prevzeti klerikalci. Ali odkritosrčno ali ne, o tem ne dvomimo, ampak fakt je, da se je tako zgodilo. Sicer pa to ni nič čudnega, kajti ljudje namreč nimajo vzroka ne verjeti, da so bila pravila Ekonomske Orjune spisana v pisarni dr. Milana Koruna in dr. Celestina Jelenc.

Ko je bil Mihevc odpuščen, so rekli: »Sam je kriv!« In ko je bil Erjavec šestič reduciran, jih ni bilo sram izjavljati, da se mu je prav zgodilo. V teh in drugih so videli le neljube jim osebe, niso se pa znali povzpeti do tistega načelnega stališča, ki stoji in pade s socialistično idejo: nasprotovati krivici tudi takrat, kadar je naperjena proti nasprotniku. Tega naši socialfašisti niso bili, niso in ne bodo nikdar zmožni. Njihova ideologija je do zadnje malenkosti meščanska. Pošiljati svoje otroke deklamirati na svetosavske proslave, voziti se ob kraljevskih svečanostih v iluminirani barki po Blejskem jezeru, hoteti jahati eraričnega konja pred delavskim sprevedom v Mariboru — to karakterizira te ljudi.

»Vzroki in še marsikaj« so kakor kozja sled v brdu. Samo enkrat sem jih čital, pa imam zadosti. Tu stavek, napihnjen in bombastičen — košat grm, ki mu je koza posmukala brstje in mlado listje. Včasih do golega, včasih malo manj. In tako sem ter tja, površno in objestno, toliko, da je škoda napravila. Grm je, koze pa ni. Kam jo je

zaneslo? Da, tu je zopet sled: tu so pikice, kozji paternošter... Samo ji zopet na sledu: tukaj je šla mimo, grm je pustila cel, samo pikice je stresla. Volčje jagode, bodeča neža in brinje, to ji ni dišalo. Tam pa se je zopet ustavila, grm je posmukal, izdaja jo. Če nji ne diši, bomo pa mi pobrali volčje jagode, bodečo nežo, brinje in drugo tako bilje, ki so imenitne droge v kemiji in medicini. Belladonna in brinje sta imenitno sredstvo za prebavo, če v trebuhu škriplje. Zato ju koza ne mara. Bodeče neže še manj. Je navihana, rogata in kosmata, domača in divja. Domače redijo, divje gojijo — slednjo le toliko, kolikor je prav, da ne dela preveč škode.

Takole je bilo: okrogel gospod je sedel za pisalno mizo, vzel kos papirja, na eni strani že počekanega z računom o olju, kavi, cikoriji in orehih in ki je ponižno čakal, da ga počekajo še po drugi strani. Tako pojde brez koristi na oni svet, ko se mu utrga nit življenja. Zdaj je prišel na vrsto. Gospod je vzel pero, vzdihnil proti stropu, se namrdnil, potem pa začel fec fec po papirju. In pero je praskalo in škrtalo: »Hm, hm, da, bolen sem bil, v špitalu sem bil, ko so me potisnili, ko me je Petejan potisnil v Narodno vlado. Da, seve, čisto brez moje vednosti me je potisnil ta presneti Petejan. Pa kaj govornik! Sploh me takrat ni bilo, čisto mrtev sem bil takorekoč, ne samo na pol. Hm, hm... Čobal, ta je že, ta bo tiho. Nace in Jože še bolj, Rudelj in Tonček tudi. Fec, fec, fec — to jih bom! Verjeli bodo, kadar ne bo,

ga bom pa z »Nepolitično politiko«. — Na žane, nesi v tiskarno! ...

Leta 2000. Prof. Drago Piskernik sedi za mizo in piše »Politično zgodovino Slovencev«. Prišel je ravno do 29. julija 1914. Ogromno delo, težka naloga! Okoli njega je po tleh polno izrezkov iz raznih časopisov. Največ iz »Arbeiterwille«. Unser Genoss A. Kristan, Herr Adolf Fischer, Genosse Josef Petrič, Seife, Kaffee, Oel, Nüsse, Vojna Zvezza, Zaler & comp. — Tam Cankarjev rokopis: škandal, sramota... Res, težko je zadržati pravo v tem kaosu. Kaj pa liste zelene bukvice? Lej no, skoro bi bil pozabil: »Pod lipo.« Bomo kar prepisali. Pa še ono »Dve leti Narodnega predstavnštva«. Kaj me briga, če je vse res ali ne; tihiral bom kot vir, pa je. Tako se govori! Bernotov »Napreja« naj se gre solit! njega so itak proglasili za tepca. Leskošku nihče ni verjel. Uratnik, Korun, Fabjančič, ki so tudi pisali, so šli pozneje med spokornjence. Berdajs, Tokan, Koemur, ti so pisali samo z nosovi. — In začne pisati »Kristanovo dobo«.

Črke so jele polzeti izpod peresa, se sprjemati v zloge, besede, stavke. Odstavek je sledil odstavku. Prvi se je pridružila druga, tretja, tisočera stran... Prva knjiga je napisana. Ima zanimiva poglavja: »Borba s Petejanom«, »Laket-mož premaga Goliata«, »Krvavi pot v Belgrad«, »Nakup železniških delavnic in lokomotiv po šest kraljarjev in še marsikaj«, »Pohod na Belje«, »Rückzug nach Ljubljana«, In še ni konca. Knjige naraščajo v kvadraten in navzgor. Zgodovinar če-

Klerikalci in socialpatrioti.

Ali bi bila pri volitvah v Delavsko zbornico boljše klerikalna ali socialpatriotska zmaga?

SPJ se jezi na klerikalce, ker zagovarjajo solidarizem med kapitalom in delom. Kakor da bi bili sami kaj boljši! Ali niso solidarni s Kristanom? Ali niso solidarni s Trboveljsko premogokopno družbo, z angleškimi izkoriščevalci Meziške doline, s Hrastniško kemično tovarno, s predilnico v Trzihu itd? Razloček med klerikalnim in socialpatriotskim solidarizmom je le ta, da imajo klerikalci v svojih vrstah res nekaj delavcev, ki so zapečljani od upanja na sveta nebesa, socialpatrioti pa resničnim delavcem nimajo in njih solidarizem ni solidarnost med kapitalom in delom, ampak solidarnost med kapitalom in plačalnimi hlapci.

Ker je tako, zato najdemo med klerikalci tudi poštene ljudi, ki bodo s časom izpregledali, med socialpatrioti pa izgubljene ničvredne plačance, ki so že davno izpregledali in ki vedo, da med kapitalom in delom ni mogoča solidarnost, temveč le boj, vendar pa se zaradi svoje nezmožnosti in lenobe ne upajo zmagati z delom in so se zato prodali kapitalu.

S takimi prodanci se ne bomo prerekli; čemu prazna debata? Nekdo je pred par dnevi rekel: »Stotisoč dinarjev nimam, da bi mi jih dal, drugače pa ga ne prepričam. Zato rajši ne govorim z njim!« Če svojih Jeramov ne moremo obdržati pri poštnem razrednem boju drugače kakor s kapitalom (po 500 Din mesečnega priboljška), jih je treba pustiti, da odidejo tja, kjer kapital razdeljuje take hlapčevske nagrade. Ne le iz socialističnega programa, temveč tudi iz lastnega razuma delavci vedo, da so take nagrade mogoče edinele pri kapitalistični korupciji. Če bi vsak delavec dobil tako nagrado, ali misli kdo, da bi bilo mogoče izmolziti take denarje iz nekaj malo kapitalistov? Sto delavcev lahko redi enega kapitalista, čeprav živi bogato, en kapitalist pa ne bi mogel rediti sto delavcev, čeprav bi ti delavci še tako skromno živeli. To da že sama pamet, za to ni treba šele študirati socialistični program, niti vprašati za svet učene ljudi. Take nagrade obsojajo tudi popolni nevedneži.

Pač pa se bomo še prerekli s poštenimi klerikalci. Ne bomo sicer delali z njimi enotne fronte, kakor so jo delali in jo še delajo socialpatrioti, ne bomo postavljali z njimi skupnih kandidatnih list, kakor so to storili socialpatrioti že večkrat in tudi zdaj za volitve v Del. zbornico (v kuriji priv. nameščencev); pač pa pojdemo s klerikalci vselej skupaj, kadar bodo ti zahtevali kaj poštenega. Pa naj nas SPJ in Kristanova Politika še tako zmerja, prav nič nas ne bo motilo to zmerjanje.

Ko so klerikalci rekli, da je volilni red za Delavsko zbornico krivičen, ali naj mi iz nasprotstva do klerikalcev rečemo, da je pravičen?

pi na vrhu in prepisuje, da mu pôt lije od čela. Pristaviti morajo lestvo. Piramida Kristanovih slavnih del leze čez meje Slovenije. Zgodovinar se je kar na vrhu utaboril. Jed in pijačo, papir in tinto mu dovažajo z vzpenjačo. Gora zaslug je tako narasla, da začne zgodovinarju primanjkovati zraka. Angleži posodijo svojo ekspedicijo na Mount Everest, da donasa kisika. In še ni upanja, da bo kmalu konec prepisovanja Kristanove avtobiografije.

Pa so prišli ljudje in so rekli: »Kaj nam bo ta gora, ki je višja od babilonskega stolpa! Zastira nam luč, še osat ne raste na nji. Poderimo jo! In so začeli kar pri tleh. Izpod temelja so potegnili knjigo, ogromen foliant. Pogledali so vanj in so videli, da je trgovska štraca. Izvlekli so drugo: star brunjevski špeh. In vse tako dalje. Našli so tudi spise, ki so se svoj čas zgubili....

Ne mislim pisati zgodovine o sociologu, politiku, zadržniku, ekonomu, poverjeniku, poslancu, ministru, predsedniku, ravnatelju, posestniku, bankirju, tovarnarju, borzijanem, delavskem dobrotniku, žurnalistu itd. itd. Za to sem premlad. Pač pa bom afiširal par lističev, iztrganih iz najdenih trgovskih knjig. Privedil bom malo razstavo brez vstopnine. Mogoče se pozneje kdo najde, ki bo vse lepo uredil, skrbi nas vseh pa bo, da dobi kajipot po tej razstavi tudi Internacionala.

Tako. In začnem, da ne bo kdo mislil, da je že vse pozabljeno... Če ima kdo še kak listič, naj se oglasi, ko bom jaz končal.

Če socialpatrioti napravijo volilni red za Delavsko zbornico tak, da tako krivičnega niti za časa avstrijskih kurrij nismo imeli, ali naj ta volilni red pohvalimo in za dobrega proglasimo, zato ker ga je pomagal delati »naš« Jeram? Ali pa zato, ker so ga naredili »socialisti«?

Ne in stokrat ne! Plačanci morajo svojemu gospodarju prikimavati, mi pa ne smemo in nam tudi treba ni, ker se ne bojimo, da nam bo gospodar iz jeze ustavil podporo. Mi se sami vzdržujemo z lastnim delom, zato nas nič ne briga, kdo je to ali ono napravil, ampak vselej le pogledamo, kako je napravljeno. Dobro hvalimo, čeprav bi ga naredil hudič, slabo pa grajamo, čeprav bi ga naredil najboljši mojster. Kako bi mogli hvaliti slabo, ki ga je naredil hudič, t. j. hudobni namen kapitalističnih hlapcev, ki se izdajajo za socialiste!?

Da ta volilni red ni dober, so vedeli socialpatrioti tudi sami, kajti niso ga skrivali samo zato, da bodo delavci pri volitvah nevedni, ampak tudi zato, ker so se ga bau pokazali. Če bi bil ta volilni red delavstvu znan vsaj pred letom, bi kristan nju usun par kamov ne ujet na svoje hramce enotne fronte, ki jim je ujet in ki jim je zaaj strani, da so se dan ujeti.

Sicer pa socialpatrioti mi zdaj še ne marajo debatirati o volilnem redu, čeprav imajo dnevnik in torej prostora dovolj, da bi ga bralniki ne upajo si ga braniti, oni vedo, da delavci ne marajo take goljufije. Samo eno edino obrambo imajo: pravijo namreč, da bi prisla Delavska zbornica v roke klerikalcem, če bi bil volilni red bolj pošten. S tem izgovorom so pa jasno pokazali, da hočejo zmagati z goljufijo. Ker je goljufija kapitalistično sredstvo, hočejo zmagati s kapitalizmom. Lep socializem!

Nesocialistično je, če govorimo o tem, kateri kapitalizem nam je bolj nevaren. Kapitalizem je samo eden, kakor je tudi socializem le eden. Ne bilo bi torej prav, če bi rekli, da rajši vidimo klerikalno zmago nego socialpatriotsko. Oboje je eno, oboje je na oni strani bojne črte, na strani kapitala.

Vprašanje je treba zastaviti drugače: Ali so za proletarski razred boljše poštene ali nepošteno volitve? Na to vprašanje odgovarja socialni demokrat vselej, da potrebujemo poštenih volitev.

Naš program zahteva občo, enako, tajno, proporcionalno in neposredno volilno pravico. Vse te programatične zahteve so socialpatrioti pogazili in napravili volilni red za Del. zbornico baš narobe. Po tem redu delavci nimajo obče volilne pravice, (ker so izvzeti sezonski in trenutno nezaposleni delavci) nimajo enake (ker imajo privatni nameščenci posebno kurijo, privilegirano) nimajo tajne (ves potek volitev sili odvisnega delavca, da voli javno, a tudi skozi zaprto kuvert to se prav jasno vidi, kako je volil) nimajo proporcionalne (nekatero skupine sploh ne smejo kandidirati, tako da so prisiljene voliti nasprotnike; čistega proporca ni; volilni aparat daje protežirani skupini neverjetne ugodnosti itd.) in zlasti nimajo neposredne (volitve se vršijo s posredovanjem podjetnikov in zaupnikov).

Kakšne volitve smatramo za poštene mi, kaže naš program. Socialpatrioti sicer pravijo, da imajo enak program kakor mi, toda v praksi so ta program vedno in vselej gazili in zlasti so ga pogazili, ko so delali ta volilni red: v vseh točkah so ga napravili tako, da programu naravnost nasprotuje.

Ko so klerikalci ta volilni red spoznali, so rekli, da ni nič vreden, in da oni zahtevajo občo, enako, tajno, proporcionalno in neposredno volilno pravico. Torej tako, kakor stoji v našem programu.

Rad bi vedel, čemu bi morali mi svoj program opustiti, kadar se postavijo tudi klerikalci zanj. Zato, ker klerikalci ne mislijo resno? I, potem

bi morali socialni demokrati sploh ostati brez programa, kajti vsak dan se kak neresen človek izreče za soc. dem. program. Ta bi bila pa res lepa, če bi mi svoj program izpreminjali zaradi kakšnega Kristana ali Koruna, Lemeža ali Stuklja, Uratnika ali Svetka, Krušiča in drugih takih neresnih ljudi. Kameleon se lahko izpreminjajo, socialni demokrati morajo pa pri željah po izpremembi iskati večino za izpremembo programa, ali pa — dezertirati.

Kaj imajo klerikalci glede volitev v svojem programu, me ne briga. Zdi se mi, da katoliški svetovni nazor vsake volitve izključuje, kajti po tem nazoru ujejuje svet Bog po svojih namestnikih, ne pa da bi ga urejevali ljudski zastopniki v parlamentih in na kongresih. Zdi se mi, da je po katoliškem svetovnem nazoru Delavska zbornica sama na sebi greh — čemu potrebujejo delavci svojega parlamenta? Saj hodijo lahko v cerkev učiti se, kakšen red da hoče Bog imeti. Tako nekako se mi zdi, da bi morali klerikalci govoriti, kadar se delavci potezajo za Delavsko zbornico.

Če klerikalci svoj program in svoj svetovni nazor vržejo v koš, me tudi nič ne briga. Oni bodo odgovor dajali, ne jaz. Jaz jih k večjemu pohvalim in pravim: čas je že, da ste izpregledali, čas je že, da priznavate tudi delavcem in delavkam dušo in da jim dajete tudi volilno pravico, čas je že, da jim dajete tudi občo, enako, tajno, proporcionalno in neposredno volilno pravico. Veseli me, in sedaj gravo lahko skupno zahtevam tako pravico! Veseli me zlasti, da ste nehali biti duhovniki, ki imajo privilegij duhovnosti, in da odstopate duhovnost tudi delavcem. Veseli me to zlasti zato, ker pojdemo zdaj lahko skupno proti modernim duhovnikom, proti socialpatriotskim namreč, ki so od vas zavržene privilegije duhovnosti pobrali in si jih na svoje ornate prišli. Hajdimo skupno v boj proti njim!

Če misli kdo, da je to naša enotna fronta s klerikalci, se zelo moti. To ni nič enotna taktika! To ni niti enoten korak, ampak zmaga soc. demokratičnega programa nad katoliškim programom, seveda le v eni točki, glede volilnega reda. Niti ta delna zmaga ni trajna, vsaj jaz ne verujem v to, ampak je le posledica klerikalne taktike v opoziciji. Če bi imeli klerikalci Del. zbornico v rokah, bi napravili najbrž podobne volitve, z edino razliko, da bi dali volilni aparat namesto v roke bolniških blagajn in socialpatriotskih zaupnikov v roke — župnijskih uradov in klerikalnih zaupnikov.

A četudi tako mislim, vendar me to ne moti. Nisem idealist, da bi se ravnal po tem, kar bi, če bi, ampak se ravnam po tem, kar je. Klerikalci še nikdar nikjer niso napravili tako goljufivega volilnega reda in je zato lahko mogoče, da so odkritosrčno za poštenega. Če ne vodstvo, pa vsaj klerikalno delavstvo. Ti delavci klerikalno zahtevo po obči, enaki, tajni, proporcionalni in neposredni volilni pravici smatrajo za odkritosrčno in prav je, če jih vodstvo v tem utrjuje. Če pridejo klerikalci do moči, kakor so prišli socialpatrioti, in če bodo svojo današnjo pošteno zahtevo snedli in napravili krivičen volilni red — takrat bodo klerikalni delavci spoznali, da je njihov vodstvo enako hinavsko, kakor smo mi spoznali glede našega nekdanjega vodstva. Spoznanje delavstva je za nas napredek, ni pa napredek, če bi zmagali »naši«, a delavstvo bi ostalo še nadalje v temi nevednosti. Že iz tega razloga smatram, da je boljše, če zmagajo klerikalci, ki zahtevajo pošten volilni red, kakor pa socialpatrioti, ki so napravili goljufivega. Nam sploh ne gre za to, kdo zmaga, ampak za to, kaj zmaga.

Sicer pa pri teh volitvah sploh ne gre za zmago, ampak za goljufijo. Če bi socialpatrioti z vsemi nakradenimi in nagoljufanimi glasovi ne zmagali, bi bil čudež. Prav je, če dobijo nasprotniki sleparjev čim več glasov, toda dokaz svoje poštenosti bo moralo delavstvo prinesiti s splošno zahtevo, da se te volitve razveljavijo. Vsi delavci brez razlike bi morali to zahtevati in sicer kot delavci, ne kot prištaši te ali one struje. V tozadveni resoluciji bi moralo biti izrečno izraženo,

no, da zahtevajo občo, enako, tajno, proporcionalno in direktno volilno pravico, kar se da najlažje doseči s krogljicami, ki so v veljavi že tudi pri volitvah v parlament in občinske zastope. Sleparstvo je že to, da se morajo delavci pri vsakih volitvah braniti proti novim volilnim knitom, ki jim jih nastavljajo demagogi. Če delavstvo tega ne bo izvršilo, bo to dokaz njegovega obupa nad poštenostjo in figurske vere v zmago goljufije in fašizma. — Z. Bernot.

Od časa do časa zmagujejo delavci, toda le mimogrede. Pravi sad njih bojev ni neposredni uspeh, tembeč napredujoča združitev delavcev. - Karl Marks.

Iz stranke.

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz 22. I. 1926	6080.95 Din
Joze Pilič, Celje	5.— Din
Franc Jenen, Celje	5.— Din
Franc Milnar, Vrhnika, pop. od kol.	9.60 Din
Lovro Klementič, neizr. poi.	50.— Din
Fr. Langof, Vrhnika, zbirka	30.— Din
Ivan Stokjovič, Ljubljana VII.	10.— Din
Andrej Martinšek, Velenje	49.60 Din
Pongrac Lesjak, Crna	12.50 Din
Katarina Lesjakova, Crna	8.— Din
JOSIP v Crni	40.— Din
Franc Fencelj, Trbovlje	10.— Din
Joze Vranesic, Trbovlje	13.— Din
Leopold Erbenzik, Trbovlje	13.— Din
KDZ v Gorjan	14.— Din
Jakob Surtanik, Ljubljana	10.— Din
Cebular, Ljubljana	2.— Din
Na shodu 24. I. v Meziči:	
Lenard Sajler,	4.— Din
Luka Vesicler	3.— Din
Katarina Lesjakova	4.— Din
Pongrac Lesjak	2.50 Din
Anton Planisek	3.— Din
Ivan Krajger	2.— Din
Josip Ferovec	4.— Din
Ivan Mauč	5.— Din
Franc Trebovc	3.— Din
Peter Havle	3.— Din
Eric Veseiko	1.50 Din
Franc Blatnik II.	5.— Din
Josip Golob	5.— Din
Kristijan Koprivnik	5.— Din
Matevž Veronik	30.— Din
Rudolf Cater	2.— Din
Leopold Ozimic	5.— Din
Simoa Ižep	5.— Din
Simoa Jop	10.— Din
Gabriel Fungartnik	6.— Din
Flup Srotič	5.— Din
Josip Berdorfer	5.— Din
Franc Rudgar	5.— Din
Anton Stermčnik	3.— Din
Valentin Kuež	4.— Din
Anton Kušar, Dravljje	10.— Din

Skupaj 6502.65 Din

(Tiskovni sklad ostane za vselej last skupnosti, vloge v garancijskem skladu se ne morejo dvigniti, dokler ne bo skupnost imela dovolj gotovine, brezobrestne hranilne vloge se pa lahko odpovedo na tri mesece.)

ZAVAROVANCI

v smislu objave v »Socialističnem koledarju« za leto 1926 na str. 59: 35. Karol Kisovec (887), želez., Ljubljana, Sl. sekc., n. 2000 Din; 36. Franc Rarcnik (894), delavec, Gaberje, Lg., 500 Din; 37. Marija Mravljakova, (90), Globoko, Lg., 500 Din; 38. Josip Suler (905), kovač, Globoko, 250 Din; 39. Ivan Gorjup (870), sluga, Brežice, 250 Din; 40. Franc Gernovšek, čevljar, Piršenberg, Globoko, Sl. Lg., 750 Din; 41. Miha Kramar (905), sluga, Brežice, 250 Din; 42. Ivan Cizelj (903), čevljar, Piršenberg, 250 Din. Iz Trbovlje: 43. Anton Zelenik (904), delavec, Retje, 250 Din; 44. Anton Odlazek (876), rudar, Loke, N., 1000 Din; 45. Urban Planinc (887), rudar, Retje, 250 Din; 46. Marija Ovsenkova (895), Trbovlje, N., 1000 Din; 47. Ivan Milnar (901), rudar, Trbovlje, Lg., 500 Din; 48. Anton Pajer (891), strojnik, Trbovlje, N., 1000 Din; 49. Julij Zaletel (909), rudar, Sv. Urh, 250 Din; 50. Joze Milnar (898), rudar, Trbovlje, sekc. Lg., 1250 Din; 51. Franc Mrzelj (884), strojnik, Loke, Sl. sekc. N., 2000 Din; 52. Polde Volzelj (907), rudar, Retje, N., 1000 Din; 53. Joze Plahuta (883), rudar, Loke, 250 Din; 54. Franc Glavač (899), rudar, Retje, 250 Din; 55. Ivan Zalaznik (879), rudar, Trbovlje, Lg., 500 Din; 56. Martin Rehar (892), rudar, Loke, 250 Din; 57. Ludvik Kolenc (878), rudar, Trbovlje, N., 1000 Din; 58. Ivan Majcen (895), strojnik, Loke, N., 1000 Din; 59. Josip Zaletelj (901), kovač, Sv. Urh, 250 Din; 60. Marko Zalokar (891), kovač, Loke, Sl., N., 1250 Din; 61. Franc Sterbej (885), paznik, Trbovlje, 250 Din; 62. Anton Tolar (887), rudar, Loke, 250 Din; 63. Benjamin Vodeb (892), rudar, Loke, 250 Din; 64. Angela Črtančeva (-), Trbovlje, N., 1000 Din; 65. Ivan Pajer (57), kovač, Sl. sekc., N., 2000 Din; 66. Franc Hudej (863), predelavec, Trbovlje, 250 Din. — Iz Globokoga: 67. Ivan Golob (-), poljedelec, Lg., 500 Din; 68. Anton Preskar (901), rudar, Lg., 500 Din; 69. Anton Cizelj (899), poljedelec, Piršenberg, 250 Din; 70. Ignac Suler (884), rudar, Bojsno, Lg., 500 Din; 71. Franc Sušin (911), poljedelec, Piršenberg, 250 Din; 72. Lavoslav Cvetko (901), rudar, Globoko, 250 Din; 73. Ivan Cizelj (898), poljedelec, Piršenberg, 250 Din; 74. Alojzij Leskošek, strok. taj.

Celje, Sl. sekc., N., 2000 Din; 75. Vinko Požar (899), pek, Cerklje, N., 1000 Din; 76. Pavel Balog, Ljubljana, Sl., N., 1250 Din; 77. Valentin Rejc (890), strojnik, Ljubljana, N., 1000 Din.

»Naprejak« št. 1, 3, 5, 6 in 159 iz leta 1924, dalje: 1, 4, 5 in 6 iz leta 1925 nam je zmanjkalo. Sodruga, ki imajo te številke shranjene, prosimo, naj nam jih pošljejo. — Uprava.

s Zamudnike opozarjamo, da bodo to pol med objavo tabele za december in januar pretekli le 3 tedni. Da ne bo kdo mislil, da je še dovolj časa, češ, saj je bila komaj decemberska objavljena. Do 8. februarja mora tajništvo imeti vse obračune, da jih more urediti in 10. februarja dati v tisk. Saj vam je vendar vseeno, ali pošljete obračun par dni prej ali pozneje!

s VRHNIKA. V nedeljo 7. februarja članski sestanek kraj. pol. organizacije JSDS in KDZ na Vrhniki, katerega naj se udeležijo vsi člani. — Odbor.

ESPERANTSKI KLUB NA VRHNIKI priredi v nedeljo dne 31. januarja ob 7. uri zvečer v gostilni »Mantua« na Vrhniki družabni večer spojen s predavanjem, deklaracijo, prosto zabavo in plesom. Vstopnina Din 5 za osebo. Vabimo k tej prireditvi vse esperantiste ter prijatelje »esperanta«. — Esperantski klub Vrhnika.

Brez liška je demokracija nemogoča.

Brez demokracije delavstvo ne more zmagati.

Torej, če hočete pospešiti delavsko zmago, razširjajte delavski tisk!

Naročajte

„Socialistični koledar“ za leto 1926

Stane samo Din 12.— v platno vezan.

Dopisi.

IZ PIVOVARNE »UNION« V LJUBLJANI. Na članek »Sleparji« gospodje socialpatrioti še vedno molčijo. Le Sušteršič se je v Kristanovi »Del. politiki« upal na dan s svojim maslom, in res se mu je takoj razpustilo in mu začelo curjati izpod kape. Postavlja se za zaupnika delavcev, v resnici je pa le zaupnik g. min. Kristana. Po zaslugi socialpatriotov namreč v pivovarni »Union« sploh nimamo zaupnikov, kakor nam je po zakonu zajamčeno, in Sušteršič laže, če se izdaja za našega zaupnika. Nikdar ga nismo izvolili, nasprotno, ko smo imeli lepo in močno organizacijo, jo je on razbil, ne pa da bi bil zaupnik! V dopisu pravi, da je manjkala ena glasovnica — 4 delavci pa jih še sedaj nimajo. Kam so šle pa te? Mnogi so zahtevali kuverte nazaj, pa jim jih ni dal. Sploh so bile te volitve še vse huje nego je bilo popisano v »Napreju«, Sušteršič je kar na debelo dal v kuverte glasovnice za kristanovsko »združeno« organizacijo in je torej volil kar sam namesto delavcev. — Anton Kušar, sodar v »Union«.

LOGATEC. Pri splošni stanovanjski bedi stoji tik naše postaje velika hiša prazna. Italijani so jo sezidali za carinarico, potem je pa niso mogli odnesti, ostala je tu. Pet stanovanj bi se lahko uredilo v njej, a nihče se ne briga. Kakor da bi ne bilo ne vlade, ne uradov — počasi bo hiša razpadla. Ljudje, ki iščejo stanovanja, vprašujejo, čigavo je to — nesmiselni odgovor se glasi, da je italijansko! Vlada pa vleče in vleče davke iz ljudstva, nihče pa se ne pobriga, da bi se stvarno ugotovilo, kaj s hišo, ki izziva bedno ljudstvo.

ZAGORJE OB SAVI. V nedeljo 17. januarja se je vršil slabo obiskan shod, katerega je sklicala enotna fronta zaradi volitev v Delavsko zbornico. Nastopili so trije »reševalci« proletariata: Svetek, Čobal in nepomirljivi revolucionar Mirko Weinberger. Prva dva sta govorila zelo previdno, pač pa se je razkorajil Weinberger, pa ne nad kako kapitalistično stranko, temveč nad Bernotom in »Naprejevci«. Mi zagorski socialni demokrati nimamo nič proti temu, ako so šli razni lažilevičarji na koruzo s socialpatrioti, mi vemo, da bo to koruzno zvezo kmalu vrag vzal in z njo tudi razne lažilevičarske voditelje, varate se, ako mislite, da bo vam sledil proletarijat. Bodite uverjeni, da so še ljudje, ki bodo ta satanski načrt podrl, katerega nameravate uresničiti skupno s socialpatrioti in plačanimi agenti, kateri z vso silo agitirajo za to smrdljivo koruzno zvezo. Še ni pozabljeno, kakšna lopovska pisma so pisali razni socialpatriotski agenti, ki so hoteli več družin in najboljšo sodrugo uničiti, tudi se ni pozabljeno, kako so socialpatrioti denuncirali in pustili večkrat zapreti najboljšo sodrugo-levičarje. Dobro so shranjeni

tudi dokumenti, na katerih se vidijo imena ljudi, ki so tajno pričali proti zaprtim so. drugom. Vsa ta zalega se je zbrala v enotni fronti in vara delavstvo in mu hoče še to malo vzeti, kar mu je milostno pustil kapital. Mi vemo, kaj nam more Delavska zbornica koristiti, ali kar delajo enotnifrontarji pri teh volitvah, to presega vse meje! Kdor čita »Napreje« in tudi druge časopise, vidi, da se vsepovsod pritožujejo. Tu pri nas se 17. I. kar po shodu delili volilne kuverte. V Zagorju imajo to taktiko: najprej gre odbornik in deli kuverte, zadaj par agentov, ki pritiskajo toliko časa, da volilec podpiše. Veliko je ljudi, ki se jih bojijo in podpišejo, veliko jih pa sploh ne razume, za kaj gre in podpišejo. Polovica ljudi bo volila proti svoji volji. Najbolj zanimivo je, da so najbolj vneti agitatorji oni kap. agenti, ki so vsa leta delavske organizacije razbijali. To so tisti, katere sem že enkrat opisal v »Napreju«. Posebno vneto agitira neki agent-provokator. Prepričan sem, da bo ta koruzna zveza pri svojih metodah, katere ima zdaj pri teh volitvah, dobila največ glasov pri nas, pa to nas ne sme motiti, ker vemo: tukaj v Zagorju bi dobili ti ljudje pri res demokratičnih in svobodnih volitvah od 2000 pod zelo dobrimi pogoji največ 400 glasov. Kar bo zdaj več, ni pošteno pridobljeno. Zato pa je delavstvo zopet za eno izkušnjo bogatejšo, ko vidi, kakšen reakcionaren volilni red so napravili socialpatrioti in obenem tudi že delavci spoznavajo, da razni navidezni kričarji z leve, ki imajo polna usta revolucionarnih fraz, niso komunisti, kakor so zadržani leta varali ljudi, temveč čisto navadni socialpatriotski in buržujski agenti. Je pa tudi že skrajni čas, da delavstvo spozna te ljudi. Naj še pripomnim, da med odborniki, ki so delili volilne kuverte, je bil samo eden Martin Repovž III., ki je korektno in pravilno postopal. Edina možnost, da bi se volitve pošteno izvršile, bi bila, da bi se volilo s kroglicami. — Valentin Mlakar II.

TRBOVLJE Prvič se vršijo volitve v Del. zbornico po volilnem redu, ki so ga naredili od vlade imenovani zastopniki delavstva v Delavski zbornici. Ta volilni red obseja vsa javnost, samo tista skupina ne, ki vodi te volitve. Napisal bom samo en značilen primer, kako se volitve vrše. — Prišel je zaupnik skupine, ki volitve vodi, k nekemu našemu sodrugu in ga je vprašal, kako je kaj z volitvami. Nato se je razvil sledeči pogovor. Naš sodrug: »Ni mi dosti znano, pa povej ti, saj vaša skupina vodi volitve.« — On: »Prav dobro, včeraj smo dobili 1000 kuvert.« — »Verjamem, to vam je lahko, kdor vam je ni rade volje dal, ste ga silili, če še ni bil voljan, ste ga zmešali ali prevarali. Dokaz je v tem, da je imelo orožništvo opravlja z vami.« — »Smoči smo še 20 vaših kuvert dobili zalepljenih in z glasovnico na ime Miroslava Peveca. Smo jih odprli, vzeli vaše glasovnice ven, zamenjali pa jih z našimi in zopet zalepili.« — »Je že mogoče. Dovoljeno po to ni, lepo tudi ne, delavsko ne in socialistično ne.« — »Dovoljeno je. Moraš tako delati, če hočeš zmagati. Počakaj, da ti povem, kako je bilo. Nekdo je nabral 20 kuvert, v katerih so bile vaše glasovnice. Mislim, da smo take glasovnice izdali mi v Del. domu in jih je zato k nam prinesel.« — »S tem pa še ni dovoljeno kuverte odpreti in glasovnice izmenjati, pa zopet zalepiti.« — »Je dovoljeno toliko časa, dokler glavni volilni odbor ne dobi kuvert v roke. Dokler lahko narediš z njimi kar hočeš.« — »Če trdiš, da je to dovoljeno, bom jaz to naznanil, da bomo videli, kaj je dovoljeno in kaj ne.« — »Veš, saj to ni bilo v Del. Domu, temveč v mojem stanovanju.« — »Ne popravljaš, če si prej govoril resnico, povej še zdaj resnico, če si prej lagal, laži dalje.« — Tako se je končal razgovor. Čez dva dni je prišel zopet in je vprašal, kako je. Ko je zvedel, da tatvina glasovnic, o kateri je pripovedoval, ne bo ostala med njima, je dejal: »Ti kar naznani, jaz bom pa v »Delavsko politiko« dal izjavo, da sem te natarbal, pa je stvar rešena.« — No, če »Delavska politika« take stvari rešuje, se pa kar obrni nanjo, da bo vsa javnost videla, za kako »svobodo« se bori kapitalistično sorodstvo.« In to so ljudje, ki pravijo, da bodo sedanjim goljufivim in nasilnim družabnim sredem enili. Si lahko predstavljamo, če bi ga oni spreminjali, kakšen bi bil. — Radovedni smo, s kakšnim redom jih bo odklopila Internacionalna za tako delo. Če bi bila tako natančno informirana, kakor smo delavci na Slovenskem, bi kar lahko napisali, kaj bi naredila Internacionalna. — Kdor ima še kuverte, pa naj dobro premisli, komu jo bo dal! — Opazovalec.

CELJE. Starši vajencev, pozor! Tako se glasi okle Kristan-Korenove klike v Kristanovi »Delavski politiki« z dne 12. januarja t. l. V oklehu pišejo med drugim tudi to-le: Zadnja leta se pogostoma opaža, da obrtniki s svojimi vajenci ne postopajo v zmislu obrtnega zakona. Po tem zakonu ne smejo mojstri svojih vajencev uporabljati za dela v hišnem gospodinjstvu, na polju, travnikih, gozdu itd. Pri oprostitvi pade mnogo vajencev, ali dobi tako slabo oceno, da jih pozneje noče nihče sprejeti v delo. Takoj za tem navaja člankar par konkretnih slučajev, med drugimi g. Kocjanovo, vdovo jeta. peznika in druge take revne ljudi, ki niso pri Korenovi »nepolitični« SPJ včlanjeni. Mi nimamo nič proti temu, če se »Del. politika« poteguje za pravice vajencev in vajenk, vendar pri tem ne smemo in ne moremo pustiti, da bi si z revnimi vajenci in šiviljami-vdovami

kovali celjski socialpatrioti svoj strankarski kapital, ker so nedosledni. Javnost naj zve, da ima g. Koren 3 vajence in samo 1 polovčnika, in vajenci morajo tudi opravljati hišna dela in kruh raznašati, kar po zadrlu poročevalca D. P. tudi ne spada med učenje. Vabila raznašati za Korenove politične sestanke tudi ne spada pod obrtno izobrazbo, saj bi po zadrlu g. Korena morala biti mladina nepolitična. — Gospa Janežič v Gaberjih ima stalno vajenke, a poleg tega je njen mož pri Westnu zaposlen. Gospa Šloser v Celju ima tudi vajenke brez pomočnic, njen soprog je pa slik. mojster. Vidite, to je tudi izrabljanje mladine. Tega seveda »Delavska politika« oziroma njen poročevalec Ciril Böhm ne vidi in ne sme videti, kadar gre za člane SPJ. Tako zahteva služba. — Pika.

CELJE. Krajevni politični organizaciji za mesto in okolico Celje sta imeli v nedeljo, 17. t. m. dobro obiskano člansko zborovanje. — V ponedeljek (18. t. m.) smo imeli predavanje iz računstva. Predaval je sodr. dr. Mikič. Njegovo predavanje so smatrali navzoči delavci za eno najvažnejših, saj je računstvo tisto, česar naše delavstvo najbolj potrebuje v svojem boju. Posebno veselje so imeli Celjani tudi v tem, ker poznajo sodr. dr. Mikiča kot neizprosna nasprotnika alkoholizma. Izračunstva je sicer imel menda prvo predavanje, zato pa drugih že silno veliko. Na njegov jubilej — bilo je njegovo sto-to predavanje — so bili ponosni kajpak tudi vsi celjski sodrugi. — Odslej naprej se bo vršilo še več predavanj.

VELENJE. Ker v »Del. kmetskem listu« tisti mladi lažnivec naju s sodr. Pevcem zopet napada, bodi resnici na ljubo povedano, da kar smo na shodu govorili, si upamo tudi v tisku povedati. Oni pa, ki so bili na shodu, naj sodijo, kdo laže! Poneverjeni znesek v bolniški blagajni bo vrnjen, 7000 Din je bolniška blagajna že prejela, drugo je obljubljeno. Če smo rekli, da je treba javne kontrole namesto plačanih kontrolorjev in da je bolniška blagajna tukaj za pomoč bolnim, ne pa za pijančevanje in obdelovanje polja, kar se je pri nas že dogajalo — povej, ali je tako ali ni! Zakaj potvarjaš resnico? Zakaj govoriš o internacionali, ko sam ne veš, kam spadaš: ti si pri III. prispevke v strokovni organizaciji pa plačuješ II. Internacionali. Taki mi nismo. Res je, kadar bomo šli v internacionalo, bomo premislili, katera je boljša, tebi je to pa vseeno. — Glede Delavske zbornice sem povedal to, da klerikalci so se že pokazali s svojimi 21 poslanci pri meznem vprašanju in jih v Velenju vsak dobro pozna. Gnoj, ki je bil doslej v Del. zbornici, poznamo in občutimo posebno v Velenju, ko se je Del. zbornica izkazala prav tako kakor 21 klerikalnih poslancev. Če bi mi ne mogli voliti lastnih kandidatov, bi jaz osebno rajši volil klerikalce, bi vsaj vedel, da sem glasoval za prave kapitaliste, ki bi bili volilni red vendarle boljše naredili, kakor ga je kapitalistično sorodstvo. Fant, počakaj, da postane zavedno tisto delavstvo, ki ste ga zdaj ogoljufali za glasove, se boš težko zagovarjal! Mi drugo mirno vest, če jo imaš tudi ti, se drži podpiši. — »Del. km. list«, bi prav lahko izostal, resnico potvarjati zna tudi Kristanova »Del. politika«. — Andrej Martinšek.

V VELENJU IN ŠKALAH smo razdajali glasovnice prejšnji teden. Smešno je bilo gledati, kako so pulli delavcem kuverte iz rok, odprte seveda. Pa tudi če je zaprta, je vseeno. Če jo obrneš proti luči, se čisto jasno čita, kateri listek je v nji. (Tajne volitve!) Sedaj je pa vprašanje, kako spraviti te kuverte. Ni kristanovci si jih ne upajo poslati po pošti, delegati jih bodo baje pobirali po deželi. Zdi se, da imajo denarja ko črepij. — Sedaj smo imeli po vrsti vsako nedeljo shode in govornike. Prvič je bil Arh, drugi Sedej, danes (24. januarja) nas je obiskal Pastorek. Prvi je imel tajni sestanek, drugi je poročal 14 delavcem, med temi jih je bilo 7 naših, 8 somišljeniki »Del. km. lista«, 1 korumovec in 3 indiferentni. »Delavska politika« se pa laže seveda, da se je izreklo vse proti »bernotiadi«, resnica je ravno nasprotno. Dokaz: delavci so izročili kuverte našim sodrugom, čeprav so spravili nasprotniki vse na noge, da volijo kapitalistično sorodstvo. Sleparije, ki se vrše pri teh volitvah, se bodo še maščevale, ravno tako laži, ki jih dnevno prinaša »Del. politika«. Eno se je pa spet tu pokazalo, kar smo že neštetokrat pisali: Brez zavednosti ne bo zmage. V Sočanju n. pr. pripovedujejo delavci, da pazniki in zaupniki pobirajo kuverte, delavci pa niti ne vedo, za kaj gre. — Sedej nam je povedal v Velenju, da če so kraj. volilni odbori pametni, bodo poslali nedvignjene kuverte v Ljubljano in volili z njimi. Če s takimi sredstvi mislite pobijati klerikalce, se proklete motite. Ker so v volilnih odborih po večini patrioti, dobi take glasove vse socialpatriotska lista, ki bo seveda »zmagala«.

JESENICE. »Svoboda«, podružnica na Jesenicah, priredi v nedeljo, 31. jan. ob 8. zvečer v Delavskem domu na Savi dve igri: »Kmet — Herod«, burko v dveh dejanjih in »Gaslec Anžer«, igrice v treh slikah. — Med odmori bo igral orkester kovinarske godbe. Delavstvo s Save, Javornika in Dobrave kakor tudi iz vseh drugih krajev vabi k obilni udeležbi — odbor.

JESENICE. Delavsko zbornico — delavcem! S tem našim geslom je prišel 17. t. m. Stukelj kot referent na volilni shod, ki ga je sklicala podružnica »Združene strok. zve-

ze« na Jesenicah, da bi obrazložil delavstvu izvajanje naše socialne zakonodaje ter način in pomen volitev v »Delavsko zbornico«. — Predsednik shoda Jeram je otvoril shod ter po kratkih besedah dal besedo Stuklju. Stukelj je k 1. točki omenil najprej: Ljudje pravijo, da sem zlezal pod Kristanovo kapo — pa ni res! Mi delavci bi mu bili kot bivšemu skrajnemu levičarju prav radi verjeli, ali videli smo, da je prinesel s seboj cel kup Kristanove »Del. politike«, po nadaljnjih njegovih besedah pa smo ugotovili, da ne leze pod Kristanovo kapo, ampak je že pod njo zlezal in sedaj izpod nje gleda. Pristaši tkzv. leve so se začeli spogledovati in niso vedeli, kaj naj storijo, ko jim je pričel razdeljevati novi dnevnik. K krvi točki ni povedal nič drugega, kakor da so združene strok. organizacije edina opora delavskega razreda ter nekaj o ukinjenju delavskih socialnih institucij, nato pa je prešel k drugi točki, ne da bi bil predsednik vprašal, če ima kdo izmed navzočih še k prvi točki kaj pripomniti. (Pri otvoritvi shoda je Jeram naglašal, da se bo upoštevala popolna demokracija, da bo vsak dobil besedo, red se bo pa vzdrževal.) Stukelj je nato govoril, kaj je Delavska zbornica, koliko je bilo težav, preden je bil omogočen razpis volitev ter pojasnil, koliko strank kandidira v Delavsko zbornico. Pri tem se je dotaknil tudi Jugoslovanske socialno demokratične stranke, ki gre samostojno v volitve, ni pa povedal za kaj, ampak pripomnil, da se nahaja v naši stranki tudi Levro Klemenčič — lastnik šamolne tvornice — ki niti v svoji tovarni nima vsega v redu. Medklic: Ni res! Dalje je povedal Stukelj, da zdaj ne gre za politično orientacijo, ampak samo za skupen nastop pri volitvah in da se mora izjaviti delavski teror nad delavstvom samim, če hočejo zmagati. Torej prav socialistično — kaj ne? Po njegovem referatu se je oglašil k besedi sodrug Bregant, ki je koj od začetka povedal, da delavci še vedno ne vedo, kdo je nosilec liste združene strok. zveze, nekateri trdijo, da je Svetek, drugi pa, da je Jeram. (Tako je n. pr. povedal Stukelj na Vrhniki.) Hotel je pojasniti delavstvu delo in gospodarstvo Delavske zbornice, Jeram kot predsednik shoda ga je pa prekinil z medklicem: Predlagam, da postane Bregant finančni minister. Nezavedni so tej »dubovostit« aplavdirali, sodr. Thaler pa je zaklical: Jeram, demokracija! Da ne bi zmagala resnica nad demagogijo, je Jeram po svoji stari metodi napravil iz nezavednimi nemir in dvorani in je tako onemogočil sodr. Bregantu govoriti. Jeram pa je pričel sam prav demagoško poučevati ljudi, kako naj nastopajo pri volitvah. Opozarjal je, da se bo maščeval, magari čez dve leti, če bo kdo nasprotno agitiral. V ostalem pa je povedal, da se s Stukljem popolnoma strinja. K besedi se je oglašil tudi sodr. Thaler, ali Jeram ga ni videl, temveč je začel razne naše sodruge osebno napadati, za kar bomo v kratkem obračunali z njim. Potem je govoril o nekem pogovoru s sodr. Bernotom radi Koširja in se je indirektno izrazil, da je sodr. Bernot denuncijant, ker mu je rekel, da ne ve, če bo tiho in je boljše, da mu ne pove, če mu ne zaupa Koširjevih stvari. — Kakor se je govorilo na shodu, tako se je pri razdeljevanju glasovnic izvrševalo. Delavci so izvajali teror nad delavci. Vemo, da so klerikalci podkupovali delavce z žganjem in vinom, da dobijo od njih glasovnice, vemo, da so narodni socialci skupno z demokratarji pobirali nepodpisane glasovnice od delavcev, vemo, da so podjetniki v Gorjah in na Bledu onemogočali lesnim delavcem svobodne volitve, vemo, da je ves zaupniški zbor tovarn na Jesenicah, Javorniku in Dobravi po direktivah od zgoraj izvajal teror nad delavstvom, da izsili zmago socialpatriotov, vemo, da so mnogi izmed levičarjev in še mnogi drugi volili proti svojemu prepričanju, kajti nosilec liste Svetek in večina drugih kandidatov ima od jeseniškega delavstva že davno nezaupnico. Gg. generali so pa tako umetno kandidirali, da ljudje do zadnjega niso vedeli, kdo pravzaprav kandidira. Kljub vsemu terorju so pa zavedni volili zavedne. — »Izdajalec«.

ČRNA. Tukajšnja »Lesnoindustrijska zadruga«, je kakor je iz »Konsumenta« razvidno, članica »Zveze gosp. združenj« v Ljubljani. Na zadnjem obnem zboru Lesnoindustrijske zadruge pa je odstopil njen bivši načelnik in smo radovedni, kaj je dotičnega privedlo do tega koraka! Govori se sicer nekaj, a vendar nas zanima, kaj bo o poslovanju te zadruge porekla zveza! — Opazovalec.

HRASTNIK. 8. februarja bo minulo leto, kar smo imeli volitve v parlament. Vse stranke so takrat obljubovale vse mogoče in nemogoče. Vse so imele v programu starostno zavarovanje, izobrazbo, odpravo krivičnih davkov itd., itd. Preteklo je par mesecev po volitvah, pa smo dobili še večje in nove davke, o starostnem zavarovanju nihče več ne govori, ko so ga prej tako lepo opisovali in govorili o nekem pravilniku. Tako starostno zavarovanje imamo: delaj do onemoglosti, potem pa dobiš pokoj v grobu. Demokratarji, ki so tako lepo govorili na shodih, hočejo danes, da bi moral delati rudar za pokojnino 35 let do 65. leta starosti. — Pred letom je imel v Hrastniku shod dr. Korun, na tem shodu je povedal, da bo naše organizacije kmalu konec. Tako je javno priznal, da dela na to, da nas uniči. In v tem boju so prišli na zadnje sredstvo: konkurz »Sloge«. Gospodje, tudi to se vam ne bo obneslo! Morda

Za odplemenjvanje polti za negovanje teles.

se je tisočkrat pokazalo koristno, pa bo tudi našim čitateljem vedno dobro poslužilo. Da se doseže bela čista polt: Elsa tekoče

hlajno mleko daje obrazu mladeniško svežino 13 Din. 20 Najfinjši puder lepote Din. Klugera 27 Din. 50, puder za dame 4 Din. 40, mepotica bela in rdeča 3 Din. 30. Zoper rdeče, razpokane roke: Elsa glicerolne lepote 19 Din. 80. Zoper bledico v licu slabokrvnih, slabotnih žen in otrok: Fellerjevo pravo, okusno ribje olje

22 Din., Elsa kama železno vino 16 Din. 50. Zoper slabo rast las in prehlajenje: Elsa cvet za lase 27 Din. 50. Za odstranitev nepotrebnih las: Elsa depilatorij 34 Din. Za snežnobebe zobe: Elsa voda za usta 16 Din. 50. Zoper kurje oči: Elsa turistovski obliž 6 Din. 60 in Elsa turistovska tinktura 11 Din.

Za Vaš blagor: Elsa mentolni klinični 10 Din., Elsa Kolonjska voda 16 Din. 50, Elsa gozdni vonj za sobe 16 Din. 50. Zavojnina in poština se računa posebej. Brez posebnih stroškov samo, ako se naroči v istem razboju s slavnim domačim sredstvom Fellerjevim »Elsafluidom« pri lekarnarju Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 252, Hrvatska.

nas boste proglašali še za državni nevarne elemente, kakor ste to tajno že parkrat naredili? Ali: mi delamo javno, kar zasleduje nas! Takrat je prišel k nam Pastorek, pobijal je dr. Koruna, zelo rad pa se je pogovarjal z delavci in jih poučeval o programu. Danes je tudi on, že med kapitalističnim sorodstvom (kristanovci). Krušič je svoj čas grmel, da je boljše častno propasti, kakor sramotno zmagati. Danes ve, da se častno do korita ne da priti. Letoš imamo torej volitve v Delavsko zbornico. 5 let so potrebovali, da so skovali statut za svoj aparat, za prelep volilni red, vendar so prišli do zaključka, da so med delavci tako priljubljeni, da bodo zmagali le z nasiljem in sleparijami. Zato volimo s kuvertami. S kroglico lahko voliš po svojem prepričanju. V Hrašniku so delili kuverte 15. t. m. pri izplačilu. Krajevni volilni odbor je sklenil, da more dobiti vsak volilec svojo kuverto le sam. Delili so jih pa preko tega sklepa, dajali so kuverte za sirove in brate, takoj po delitvi pa je nastopila garda: klerikaleci, demokrati in socialfašisti. Obstopili so vsakega: »Ali daš kuverto?« Večina ni vedela, kakšne volitve so in tako je večina kuverte dala. To so bile »svobodne volitve«. Ko sem videl ta fašistovski nastop, sem takoj protestiral proti takemu nasilju in jih opominjal, da ne delajo prav. Opazil sem ne samo to, da so pobirali nezalepljene kuverte, temveč tudi, da je eden podpisal več kuvert in sem opominjal, da to tudi ni pravilno. Ker se je to dogajalo kljub opominom, sem se pritožil na kraj. Volilni odbor. Malovrh pa me je radil te moje pritožbe obdolžil 17. t. m. zjutraj pri steklarjih, popoldne pa pri rudarjih, da sem sklenil s klerikaleci kompromis, da sem izdajalec delavskih interesov itd. Hvalil se je, kako je delavstvo izpregledalo in glasuje za nje (t. j. socialfašiste). — Očitati mi radi omenjene pritožbe, da sem napravil s klerikaleci kompromis. Poglejte torej, kdo kompromisari zares! Protestirali ste proti gerentstvu v Trbovljah, a ko so vas tudi imenovali v svet, ste sedli zraven in ste bili zadovoljni brez sklepa organizacije. Ko vas je organizacija na to opozorila, ste rajši naredili razkol in ustanovili drugo organizacijo, kakor pa izstopili iz gerentstva. Kompromis bi bili sklenili s klerikaleci in vsemi drugimi tudi pri volitvah v Delavsko zbornico, da ni teh »prokletih naprejevecev«, kakor ste napravili pri privatnih nameščencih, katerim ste vzeli pravico glasovanja. Tudi pri nas ste trosili vesti, da je naša lista zavrnjena, dalje da bodo naši sodrugi in somišljeniki z vami volili in zdaj se hvalite, da imate že 30.000 glasov itd. in da ste »zmagali«. Delavstvo pa bo zmagalo, kadar bo imelo kak uspeh, ne pa da bo samo prispevke plačevalo in drugega nič. Ne maramo za tako »zmago«, da bi se morali delavski delegati bratovskih skladnic skoraj pridružiti predlogu kapitalističnega zastopnika, ker je bil boljši, kakor predlog sedanje Delavske zbornice, oziroma njenega tajnika Uratnika. — Dokler mi torej ne dokažete kompromisa s klerikaleci, vas smatram za lažnivec in obrekovalce. — Ivan Domšek.

Vsem dopisnikom! Pri pisanju dopisov se držite sledečih navodil: 1. pišite če le mogoče »črnilom, nikoli pa ne s tintnim svinčnikom. 2. samo na eni strani lista, drugo pustite prazno. 3. pišite razločno, med posameznimi vrsticami pa naj bo dovolj razdalje, da ima urednik prostora za popravke. 4. dopisujte prido, a vselej točno in kratko!

Celje. Uscjamo si vprašati, za katero imuniteto se skrivajo Böhm, Roje, Janežič in drugi, ki jih opozarjamo na slučaje, katere bomo kon-

kretno dokazali pri drž. pravdniku o raznih infamnih intrigah in lažnjivih mahinacijah, ki se vršijo v Celju, Št. orah in raznih krajih pri volitvah v Delavsko zbornico. — Delavci in delavke, vprašajte Böhma in Rojea, česta strokovno organizirana? Ista namreč agitirata za »združeno strokovno (kapitalistično) zvezo«. Volilci in volilke, ne pustite se varati od kapitalističnih agentov, kateri izrabljajo razne fraze in laži, da izvajajo glasovnice od vas. Delavci in delavke ne pustite se varati s črno žolto barvo, s katero vas barvajo Koren in agentje Kristanove »Delavske politike«, kateri izrabljajo demagogijo in laž, da so strokovne org. združene na socialističnem temelju, to je oportunistična laž. Sicer pa vodijo strokovno »združenje« le ljudje okoli Kristana in »DKL«, katerim se stolčki majejo, ker se bojijo za svaje plašče in dijete. — Delavci in delavke, ki ste brez posla, vprašajte Böhma in druge agente, kje je onih 70.000 Din, ki so bili določeni za brezposelno podporo in ki bi jih naj izplačala Strokovna komisija? Ste kaj dobili? Kje je denar? (Ravnokar pa čitamo v št. 3. »DKL«, da g. Golmajer, tajnik »Združene« Strokovne komisije, mesto podpore brezposelnim delavcem klopote deli). Take so oportunistične »nepolitične« strokovne organizacije, katerih voditelji se skrivajo za plašč kapitalizma. Jasen dokaz za to so tudi volitve v Delavsko zbornico. Oportunisti so sporazumno z demokratarji skovali tak volilni red zase. Delavci se tega že zavedajo. — Naprejevec F.

Kratek odgovor tistim, ki me napadajo iz Zidanega mosta v »Del. Politiki«. Sodruga Jazbeca poznam že dalje časa, ker sem zanj posređoval v zadevi njegove rente. Poznal sem ga kot člana naše stranke in ne kot kristanovca, zato sem mu poslal »Napreje« in glasovnice za delavskega kandidata, rudarja Pevca. Nisem vedel, da bo glasoval za frakarje in za zapeljance. Sicer pa jaz Jazbecu ne zamerim, ker vem, da prihaja napad od onih, ki so imeli blagajno v neredu, ko sem jaz kontroliral, ker nisem dopustil, da bi se društveni denar

uporabil za privatne svrhe. Taki napadi od nezdruženih kričačev mi ne morejo škodovati. — Al. Leskošek.

Ameriški socialistični »Družinski koledar« za l. 1926 ima obširno poročilo o delovanju ameriške socialistične stranke. V tem poročilu poročajo o bojih, ki jih ima s plačanimi agenti-provokatorji. Poročilo se glasi takole: Ameriška socialistična stranka je kljub silovitim navalom, ki jih je med vojno naperila nanjo reakcija in vojni fantanizem, kljub blazni gonji, ki so jo vodili tkzv. »levokrilašci« in kljub intrigam agentov-provokatorjev ostala močna in si je ohranila svoj ugled kot stranka z neomadeževano zgodovino. Največ notranjih preglavic so ji delali »ekstremisti«, med katerimi je bilo mnogo agentov, ki jih je plačevala detektivska agencija justičnega departementa, ali pa so bili v službi privatnih detektivskih agencij, katerih poklic je razbijati delavske organizacije. — Malo pojasnila. V Ameriki imajo velike policijske zavode, ki pošiljajo svoje agente med delavstvo, da se vrinejo v delavske organizacije. Najprej poskušajo doseči med članstvom zaupanje in ugled na kakršenkoli način. Potem se dajo izvoliti na zaupna mesta in kadar to dosežejo, grede na svoj ogabni posel: hujskajo članstvo proti poštenim zaupnikom in funkcionarjem in jih očrnijo pri policiji in podjetniku. — Ali je pri nas kaj drugače? In ali ni ničelo javnosti najboljše orožje, da se znebimo vseh pijavk? In ali ni potrebno, da jim niti za trenutek ne prizanašamo?

Poravnajte naročnino!

Čas je prostor človeškega razvoja. Človek, ki nima prav nič prostega časa na razpolago, katerega vse življenje — če odštejemo zgolj telesne odmore, kakor spanje — je izpolnjeno samo z delom za kapitalista, tak človek je manj ko vprežna živina. Tak človek je samo stroj za proizvodnjo tujega bogastva, telesno je zlomljen, duševno poživljen. In vendar kaže vsa zgodovina moderne industrije, da kapital, če ga ne zadržujemo, brezobzirno in neusmiljeno dela na to, da spravi ves delavski razred na to najnižjo stopnjo ponižanja.

(Karl Marks.)

Svoboden tisk je povsod odprto oko ljudstva, je utelešeno zaupanje ljudstva v samega sebe. Je brezobzirna izpoved ljudstva pred samim seboj in znano je, da je moč priznanja odrešujoča. Je duševno ogledalo, v katerem vidi ljudstvo samo sebe, samega sebe opazovati pa je prvi pogoj modrosti.

(Karl Marks.)

29. I. 1926. — 2400.

ČAJNA ROČKA rujava

priljubljena in prijetna čajna mešanica za obitelji, tudi pri trajnem uživanju nobena okusna utrujenost.

Galanterija! ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika Na veliko! ob vodi. Na malo!

Delavci!

Kdor inserira v drugih listih, v »Napreju« pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je kakšno

inseriratno politiko

delajo trgovci. — Trgovci so bolj navezani na Vas, nego Vi nanje!

Kupujte pri trdkah, ki oglašajo v **Napreju!**

Pozor!

Vsem prijateljem in znancem, ter železničarjem, ki so naju obiskali v Postojni v gostilni pri Milavcu, naznanjavo, da sva prevzela gostilno pri »Pošti« v lastni hiši na Aleksandrovi cesti v Mariboru (nasproti glavnega kolodvora). Točila bova pristna štajerska vina, postregla s prvovrstno domačo kuhinjo in vse po zmernih cenah. Na razpolago stalno gorka in mrzla jedila.

Za mnogobrojen obisk se priporočata

Marija in Matevž Milavc gostilna pri »Pošti« v Mariboru.

Pozor!

Kupujte pri trdkah, ki oglašajo v našem listu!

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik, Ljubljana
Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma)

Razširjajte

in oglašajte v edinem proletarskem listu v

»**Napreju!**«

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica števil. 6
registrirana združba s omejeno odgovornostjo.

Tiskovine

na tisk, izpustitve in urade, najmodernejša plakata in vabila za veselice, letne naključke, Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA

Tvornica dežnikov in solnčnikov L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Mestni trg števil 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.